

Små unga svenskar
~~Svenskarna~~ och Internet
2009

Olle Findahl

Unga svenskar och Internet 2009

Texten skyddas enligt lag om upphovsrätt och tillhandahålls med licensen Creative Commons Erkännande 2.5 Sverige vars licensvillkor återfinns på <http://creativecommons.org/>.
Illustrationerna skyddas enligt lag om upphovsrätt och tillhandahålls med licensen: Creative Commons Erkännande–IckeKommersiell–IngaBearbetningar 2.5 Sverige vars licensvillkor återfinns på http://creativecommons.org.
Vid bearbetning av verket ska logotyper, foton och övriga grafiska element avlägsnas från den bearbetade versionen. De skyddas enligt lag och omfattas inte av Creative Commons-licensen enligt ovan.

Unga Svenskar och Internet 2009

Författare: Olle Findahl
Utgivare: .SE (Stiftelsen för Internetinfrastruktur)
Formgivning, layout och redigering: Jessica Hammerin Nordin
Omslagsfoto: Sanja Gjenero
Tryck: Danagårds Grafiska
ISBN: 978-91-978350-9-1

.se

Box 7399, 103 91 Stockholm
Telefon: +46 8 452 35 00
Fax: +46 8 452 35 02
E-post: info@iis.se
www.iis.se

Unga svenskar och Internet 2009

Förord

Sammanfattning

1. Barnens värld är både analog och digital	9
Traditionella medier dominerar fortfarande	
Digitalt infödda finns inte	
Tre undersökningsmetoder	
2. Allt yngre internetanvändare	11
Från vaggan till graven	
3. Från ett begränsat till ett allt mer varierat användande	13
De fyra faserna	
Tonåringarnas användning av Internet	
Digitalt nyttjande	
4. Sociala nätverk, bloggar och spel	17
Spel	
Instant messaging	
Sociala nätverk och communities	
Bloggar	
Vem kommunicerar man med?	
Video och digitalt foto	
Användargenererat innehåll	
Fler besökare än deltagare	
De unga dominerar	
5. Internet i skolan	23
Hur viktigt är Internet?	
Internet ett hjälpmedel för skolarbetet	
6. Allmän kompetens, teknisk kompetens, programkompetens	25
Intresse att testa nya tekniska prylar	
Allmän-, teknisk- och programkompetens	
Kompetensindex	
Är ungdomarna kunnigare än sina föräldrar?	
Vad krävs för delaktighet i informationssamhället?	
7. Påverkar internetanvändningen andra aktiviteter?	31
8. Ägnar man för mycket tid åt Internet?	33
Sambandsanalys	
9. Vilken betydelse har föräldrarnas utbildning och ekonomi?	37
Förskolebarn	
Skolbarn 12-15 år	
Vem har en egen dator?	
Föräldrars utbildning har betydelse under förskoleåren	
10. Avslutning	41
Referenser	
Bilagor med metod och tabeller	

INTERNET har under de senaste tio åren kommit att spela en allt större roll för barn och ungdomar. Idag använder nio av tio skolbarn i mellanstadiet Internet och redan i fyraårsåldern har hälften av barnen prövat på att vara ute på nätet. Men vad gör egentligen barn och ungdomar på Internet? Vad kan de, vad tycker de? Diskussionens vågor går höga bland föräldrar, i skolan, i samhället. Tillhör dagens unga en digital generation som i grunden skiljer sig från tidigare generationer? Ska vi betrakta dem som digitalt infödda? Hur mycket tid ägnar sig barn och ungdomar åt Internet? Är de kunnigare än sina föräldrar? Vilka problem skapas? En diskussion om detta måste grunda sig på fakta.

Syftet med denna rapport är att sprida kunskaper om barns användning av Internet med hjälp av representativa urval som täcker in åldrar från 3 år och uppåt, så att det är möjligt att se barn och ungdomars internetanvändning i ett bredare sammanhang. Särskilt är det utforskat hur barn i förskole- och småskoleåldrarna upptäcker och använder Internet.

World Internet Institute har sedan 2007 ställt frågor till småbarnsföräldrar om deras barns användning av Internet och sedan 2008 har åldersgränsen för de ordinarie telefonintervjuerna flyttats ner till 12 år. Kompletterande urval har också gjorts för att bättre täcka in ungdomsgrupperna. Stiftelsen för Internetinfrastruktur .SE har gjort detta möjligt och Medierådet har bidragit till att denna rapport kunde färdigställas.

Olle Findahl

Forskningsledare vid World Internet Institute

Sammanfattning

Internet ett naturligt inslag i småbarnens uppväxtmiljö

Eftersom datorer och Internet finns i förskolebarnens hemmiljö blir de snabbt bekanta med Internet. De yngre har idag tidigt, redan i förskoleåldern, börjat använda Internet men deras användning är begränsad fram till dess att de börjar skolan. Den ålder då hälften av årsgruppen har bekantat sig med Internet har idag krupit ner mot fyra år. Många bekantar sig med Internet redan i treårsåldern.

Allt yngre internetanvändare

Det innebär att nybörjaråldern, här mätt som 50 procent internetanvändare i en åldersgrupp, sjunkit med ett år för varje år som gått. På nio år, från år 2000 till år 2009, har nybörjaråldern på detta sätt sjunkit från 13 till 4 år.

Spel och video bland de yngsta

Videosnuttar och enkla spel utgör barns första kontakter med innehållet på Internet. I takt med att de växer och utvecklas till läsande och skrivande varelser, börjar skolan, får nya vänner, kommer i puberteten, får egna intressen, sugas in i populärkulturen o.s.v., förändras också deras användning av Internet.

Föräldrarnas utbildning har betydelse under förskoleåren

Föräldrarnas utbildningsnivå har betydelse för förskolebarnen. Det är betydligt vanligare bland välutbildade föräldrar att deras barn börjar använda Internet tidigt även om Internet finns att tillgå i de flesta familjer. Det är också de välutbildades barn som tidigare blir vardagsanvändare av Internet. Särskilt i skolstarten skiljer sig barnens Interneterfarenheter åt beroende på deras familjeförhållanden. Barn till välutbildade föräldrar kommer till skolan väl förberedda för att använda Internet, medan många barn till mindre välutbildade föräldrar börjar skolan utan större erfarenheter av Internet.

Kommunikation och sociala nätverk i skolåldern

Ungdomarna i åldern 12–13 år utnyttjar i första hand Internet för kommunikation och underhållning. De använder sig dagligen av sms, e-post och instant messaging. De spelar också ofta spel liksom lyssnar på musik och ser på video. De nyttjar även Internet för kunskapsinhämtning.

Ökad mångfald och aktivitet i tonåren

I takt med att tonåringarna lägger ned allt mer tid på Internet ju äldre de blir ökar också mångfalden i deras användning.

Intresset för nyheter, samhällsinformation, e-handel, Internet som praktiskt hjälpmedel och faktakoll ökar. När det gäller att använda Internet för kunskap och fakta tycks ett ökat nyttjande av Internet ske vid 14–15 års ålder.

Pojkar och unga män spelar upp i 20-årsåldern

Enkla spel på Internet utgör en dominerande aktivitet fram till 7–8 årsåldern då barnen börjar skolan. Flickornas spelande minskar och ersätts av andra aktiviteter redan i 10-årsåldern. Hos pojkar däremot ingår det dagliga spelandet som en dominerande aktivitet genom hela tonårstiden och två av tre pojkar spelar åtminstone 1–3 gånger i veckan ända tills de kommer upp i 20-årsåldern.

Daglig instant messaging hos de flesta tonåringar

Att ”messa” till sina kompisar utgör den viktigaste kommunikationskanalen upp till 15 år, då instant messaging (IM) kompletteras med e-posten. Nästan alla i de yngre åldrarna använder IM, och man gör det ofta. Det ingår i de flestas vardagsanvändande. Däremot är inte många äldre över 45 år bekanta med detta sätt att kommunicera. De har vant sig vid e-posten. De yngre använder både och.

Tre av fyra är medlemmar i sociala nätverk

Bland 12–15-åringarna är flickorna de mest aktiva i de sociala nätverken. Två av tre är flickor och Bilddagboken, där man laddar upp egna bilder, är populärast. Ännu vanligare är det att vara medlem i en webbgemenskap bland de lite äldre ungdomarna i åldern 16 till 25 år, då främst Facebook. Hälften av dem besöker sin community dagligen. Skillnaderna mellan unga män och kvinnor är små.

De nära vännerna dominerar i alla ungdomars kommunikation

Instant messaging riktar sig i huvudsak till de nära vännerna, men även när det gäller bloggar och e-post är det de nära vännerna som helt dominerar kommunikationen via Internet.

Skillnader mellan pojkar och flickor uppstår i mellanstadiet

Några skillnader mellan pojkars och flickors medieanvändning existerar inte i förskoleåldern. Flickorna och pojkarna gör samma saker: spelar spel, ser på video och chattar. Men vid 10–11 årsåldern börjar pojkars och flickors olika intressen göra sig gällande. Flickorna söker upp webbplatser med hästar eller

mode och klippdockor, medan en del pojkar intresserar sig för spel som World of Warcraft eller sport eller handelsplatser som Blocket. Till en början skiljer sig inte heller tiden som ägnas åt Internet åt mellan pojkar och flickor. Det är först vid 11-årsåldern som tiderna för en del pojkar drar iväg när de börjar ett mer intensivt spelande.

Kvinnor bloggar och laddar upp foton

De unga kvinnorna är mer aktiva och börjar tidigare än pojkarna. Redan i 12–13-årsåldern skriver var femte flicka på en blogg och majoriteten skriver på den åtminstone någon gång varje vecka. Andelen ökar inte men intensiteten ökar och kring 20-årsåldern är mer än hälften dagliga bloggare. Till dessa kommer sedan de som tidigare skrivit på en blogg, men inte gör det längre. Det sammanlagda resultatet blir att fyra av tio unga kvinnor skriver eller har skrivit en egen blogg. Det är 69 procent som läser andras bloggar.

Ungdomar står bakom merparten av det användargenererade innehållet

Under senare år har innehållet på nätet i allt större utsträckning producerats av användarna själva. Här är det de unga som dominerar. 73 procent av de som lägger upp videos på nätet är yngre än 25 år och 65 procent av bloggarna är under 25 år. Detsamma gäller 60 procent av alla medlemmar i sociala nätverk och 54 procent av de som laddar upp digitala bilder. Höjer vi åldersgränsen till 35 år finner vi att omkring 80 procent av det användargenererade innehållet produceras av de som är yngre än 35 år. Mest aktiva på de sociala webbplatserna är kvinnor i de övre tonåren. Två av tre av dem bidrar med innehåll åtminstone någon/några gånger i veckan.

Män, unga som gamla, gillar nya tekniska prylar

På frågan om man tycker om att testa nya tekniska prylar svarar många fler män än kvinnor ”ja”. Det var också männen som var mest aktiva vid Internets utveckling och användning till en början. Bland dagens ungdomar lever fortfarande denna skillnad, i synen på ny teknik, mellan män och kvinnor kvar. Men vi kan här också konstatera att tre av fyra kvinnor anser sig klara av att installera nya program, ladda ner musik och installera nya tillbehör. Vi får gå till lite mer komplicerade operationer, som att installera ett nytt operativsystem eller ett nätverk för att upptäcka stora skillnader mellan män och kvinnor. Det är samtidigt operationer som många män också har problem att utföra.

Unga män upplever sig mer kompetenta

Tydligt är att de unga männen (16–25 år) enligt sig själva har en större teknisk kompetens än andra, inklusive föräldrar, och att de också uppskattar sin egen allmänna kompetens som hög.

Små skillnader i Internetkompetens mellan föräldrar och ungdomar

När det gäller att arbeta med olika datorprogram är skillnaderna små mellan olika åldersgrupper och mellan ungdomar och föräldrar. Sammantaget visar detta att skillnaderna mellan föräldrar och ungdomar i Internetkompetens i de flesta fall är ganska små, med ett undantag som gäller pojkarna i de övre tonåren, som upplever sig mer tekniskt kompetenta. När det gäller förskolebarn och yngre skolbarn är föräldrarna fortfarande de som vet mest.

Visst samband mellan internetanvändning och andra fritidsaktiviteter

Ser vi först på sambandet med andra medieaktiviteter finns det ett positivt samband mellan internetanvändning och musiklyssnande och tv-tittande. De som ägnar mycket tid åt Internet tenderar också att ägna mycket tid åt att lyssna på musik och se på tv. Ett samband är negativt. Det gäller bokläsning. Ju mer tid man ägnar åt Internet desto färre böcker läser man. Det gäller främst unga kvinnor. Ett annat negativt samband föreligger bland pojkarna mellan Internet och motion. Ju mer tid man ägnar åt Internet desto mindre idrottar och motionerar man. Men det kan också vara så att de som motionerar lite ägnar mer tid åt Internet.

Problem uppstår hos en del av de extrema användarna

Två av tre ungdomar upplever att de ibland tillbringar för mycket tid med Internet. Men endast hos några få procent ställer detta till mer allvarliga problem, som att de kommer i diskussion med sin familj om att de ägnar för mycket tid åt Internet, att de känner sig oroliga och deppiga när de inte kan vara online, att de glömmer bort att äta och sova. Deras tid i hemmet med Internet uppgår till flera timmar dagligen och medeltalet är 30 timmar i veckan, d.v.s. omkring 4 timmar om dagen. Några är uppe i en daglig Internettid på 6 timmar eller mer. Musik och spel utgör en väsentlig del av deras Internetaktiviteter. Men det finns inget enkelt mönster som karakteriserar de internetanvändare som upplever problem med sin användning av Internet. Den enda gemensamma nämnaren är att de ägnar mycket tid åt Internet.

1 Barnens värld är både analog och digital

BARN SOM VÄXER UPP ÄR INGA OSKRIVNA BLAD. De bär med sig människans och sina föräldrars gener men formas av den familjemiljö och kultur där de växer upp. I samspel och dialog lär de sig att handskas med världen omkring sig. Av särskild betydelse är de kulturella verktyg som finns i den omgivande miljön, alltifrån cyklar och bilar till telefoner och datorer och framför allt det viktigaste verktyget, språket.

Barnen kan inte klara sig själva utan är beroende av vuxna. De vuxna för in barnet i verkligheten och benämner tingen med ord. Till en början lär barnet känna de ord som direkt går att hänföra till ett eller annat objekt. Så uppstår de första organiserade betydelserna. I samvaro med vuxna tillägnar sig barnet betydelser. Barnet börjar handla och får ett praktiskt förhållande till verkligheten.

I hemmiljön omges barnet av den analoga världen. Där finns böcker, tidningar och tidskrifter. Där hörs musik och radioprogram och där syns bilder på tv-skärmen.

För att öppna medievärlden krävs ett behärskande av tekniken. Det första steget är vanligen att kunna trycka på knappen som sätter igång tv-apparaten. Sedan följer kanalväljaren, dvd-spelaren och många steg senare dattormusen och tangentbordets knappar. Detta är ingen självklar process. För detta finns ingen intuitiv förståelse. Detta är något det uppväxande barnet successivt måste tillägna sig.¹ Med språkets hjälp, med upptäckten av läsandets kod och skrivandets pusslande med bokstäver, öppnar sig nya världar.

Traditionella medier dominerar fortfarande

I en skrift som denna med inriktning på datorer och Internet är det viktigt att i början ge ett perspektiv till internetanvändningen. Det talas ibland om att barnen idag tillhör en digital generation. Det är riktigt, så till vida att barnen idag mycket tidigt kommer i kontakt med datorer och Internet eftersom det ingår som en del av deras föräldrars vardagsmiljö. Men man får inte glömma att traditionella medier fortfarande dominerar i barnens och även ungdomarnas medievärld. Musik, radio, tv, tidningar, tidskrifter, video, böcker upptar 75 procent av 9–14 åringarnas medietid.

25 procent av tiden ägnas åt Internet. Hos de äldre ungdomarna 15–24 år, som är de mest aktiva internetanvändarna, upptar Internet ungefär en tredjedel av den totala tid som de ägnar åt massmedier.²

Digitalt infödda finns inte

Digitalt infödda är ett uttryck som ibland används för att beskriva de unga idag.³ Innebörden är att barn och ungdomar tillhör ett nytt släkte som har fått Internet i blodet. De har en intuitiv förståelse för Internet. Men verkligheten ser annorlunda ut. Att kunna teknik och veta vilka knappar man ska trycka på är en sak men problemen att använda Internet är ofta av en annan karaktär. Även om skolbarnen själva bedömer sig som kunniga och nöjda, är det många problem som möter dem när de ska söka sig fram på Internet: svårigheter att skriva på tangentbordet, problem att stava, åtminstone upp till 11 år, formulera frågor för sökandet, veta hur sökresultat ska användas etc.⁴

Hur stor del av medietiden ägnas åt Internet?

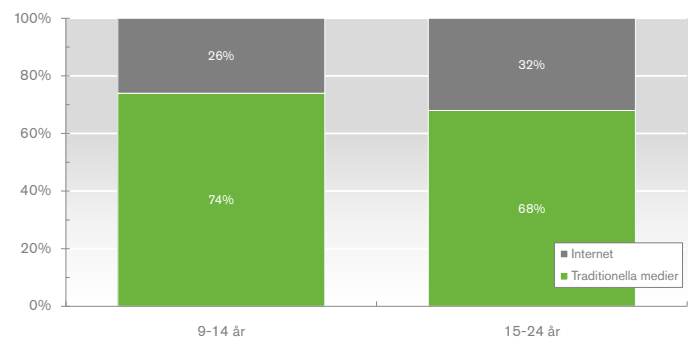

Diagram 1.1 Andel av bruttotiden för massmedier som barn och unga ägnar åt Internet. Källa: Nordicom–Sverige 2009.

² Nordicom–Sverige 2009.

³ Digital natives myntades av Prensky (2001) i linje med Tapscotts (1998) tal om "the Net generation".

⁴ Druin et. al. (2009). How Children Search the Internet with Keyword Interfaces.

¹ Plowman et.al. (2010). Growing up with technology. Young children learning in a digital world.

Även på högskolor och universitet överskattas många gånger studenternas kunnighet i att använda Internet. Man utgår från att alla digitala klyftor har försvunnit. Men det existerar stora skillnader, även bland de högtbildade, i hur man effektivt kan använda sig av Internet.⁵

Tre undersökningsmetoder

Att fråga och intervjua barn och ungdomar har sina problem. De yngsta är svåra att intervjua, om man inte gör hembesök, och lämpligast är att rådfråga föräldrarna. I vår årliga undersökning "Svenskarna och Internet" ingår många föräldrar, och när vi ändå intervjuar föräldrarna om deras användning av Internet ställer vi också några frågor om deras barn. 2009 liksom tidigare 2008 har vi också gjort en särskild undersökning av ungdomar i åldrarna 12 till 16 år. Eftersom

vi ändå måste fråga föräldrarna om lov passar vi på att också ställa några frågor om föräldrarnas egen internetanvändning. På detta sätt har vi genomfört tre olika undersökningar som delvis överlappar varandra, och där det finns flera möjligheter att jämföra barn och föräldrars användning av Internet.

1. **Vuxenundersökning.** Svenskarna och Internet. Intervjuundersökning av ett representativt urval av befolkningen från 16–85 år. (Antal intervjuade: 2112)
2. **Föräldrarundersökning.** Tilläggsfrågor i vuxenundersökningen till de föräldrar som har barn mellan 3–11 år, om barnens användning av Internet. (423 intervjuade föräldrar om 678 barn)
3. **Ungdomsundersökning.** Intervjuundersökning av ungdomar mellan 12–15 år och deras föräldrar. (264 ungdomar, 264 föräldrar)

⁵ Selwyn (2010). Degrees of Digital Division: Reconsidering Digital Inequalities and Contemporary Higher Education.

2 Allt yngre internetanvändare

BÅDE VAD GÄLLER HUR OFTA OCH HUR LÅNG TID man ägnar åt Internet är det ungdomarna mellan 16 och 25 år som är de flitigaste användarna. De yngre har idag tidigt, redan i förskoleåldern, börjat använda Internet men deras användning är begränsad fram till dess att de börjar skolan. Den ålder då hälften av årsgruppen har bekantat sig med Internet har idag krupit ner mot fyra år. Många bekantar sig med Internet redan i treårsåldern.

Efter tv:n och dvd-spelaren kommer föräldrarnas dator i barnens blickfång. Med hjälp av föräldrar eller syskon lär de sig de första tangentryckningarna och att röra och trycka på datormusen. De kan då starta videoklipp och ta del av de enklaste spelen. Även om SVT:s Bolibompa är den mest besökta webbsidan finns det idag en lång rad andra webbsidor som riktar sig till de yngsta barnen. Bamse, LEGO, Disney och en lång rad andra leksaks- och medieföretag gör särskilda satsningar mot förskolebarnen. Till skillnad från barnprogram i televisionen finns inga restriktioner mot barnreklam på Internet.

I slutet på 1990-talet, då Internet började att snabbt sprida sig bland svenska folket, var Internet inget för barn. Knappast heller för skolbarn. År 2000, för tio år sedan, började ungdomar i familjer med tillgång till Internet att bekanta sig med www i de tidiga tonåren och vid 13 års ålder hade hälften av dem provat Internet. 2004, fyra år senare, hade hälften av 9-åringarna börjat använda Internet åtminstone ibland. Ytterligare fyra år senare, år 2008, låg 50 procent-nivån vid fem år och 2009 ligger nivån där hälften av en årskull börjat använda Internet på 4,2 år. Det innebär att nybörjaråldern, här mätt som 50 procent internetanvändare i en åldersgrupp, sjunkit med ett år för varje år som gått. På nio år, från år 2000 till år 2009, har den genomsnittliga nybörjaråldern på detta sätt sjunkit från 13 till 4 år.⁶

⁶ Dessa beräkningar bygger på frågan: "När började du använda Internet?" som ställts i alla WII-undersökningar från år 2000 till 2009 + frågor i föräldrarundersökningarna 2008 och 2009.

När började hälften av en åldersgrupp att använda Internet?

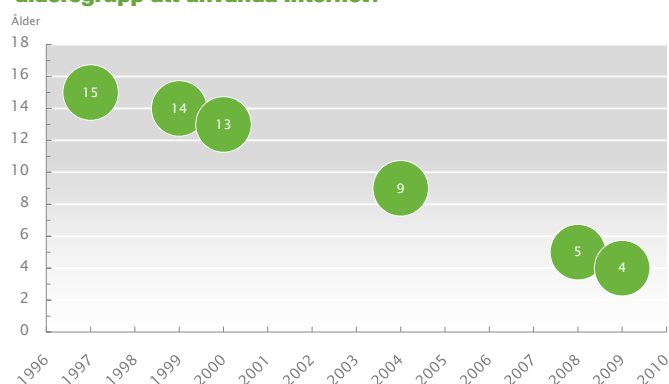

Diagram 2.1 Ålder då 50 procent av en åldersgrupp börjat använda Internet.

Vilka använder Internet dagligen eller någon gång?

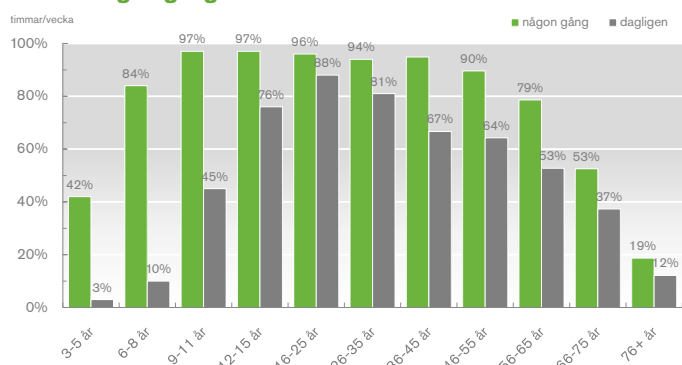

Diagram 2.2 Andelen av olika åldersgrupper som använder Internet någon gång och dagligen (N=3031).

Från vaggan till graven

Spridningen av Internet har idag gått så långt att Internet följer oss nästan från vaggan till graven. Det är dock inte riktigt sant eftersom spädbarnen knappast har något större utbyte av en bildskärm och bland de allra äldsta har Internet ännu inte riktigt slagit igenom. Eftersom datorer och Internet finns i

Hur lång tid ägnar man sig åt Internet hemma?

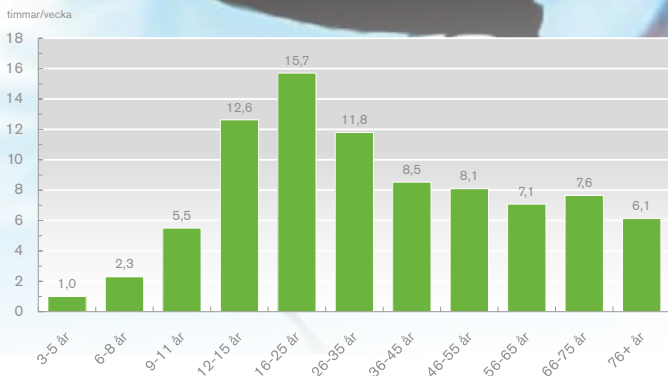

Diagram 2.3 Tid som internetanvändarna i olika åldrar ägnar åt Internet hemma (N=3031).

Hur varierar internettiden bland de som är 7-9 år?

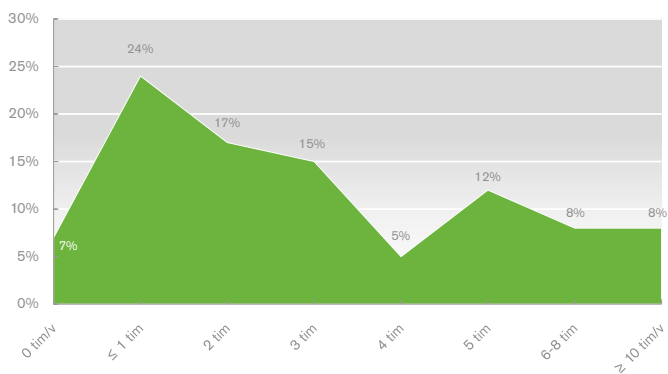

Diagram 2.4 Andel av internetanvändarna 7-9 år som använder Internet olika lång tid (N=192).

förskolebarnens hemmiljö blir de snabbt bekanta med Internet, men som vi kan se i diagrammet (2.2) är användningen ganska begränsad fram till skolåldern. Det är först då som en majoritet har börjat använda Internet åtminstone någon eller några gånger i veckan. Det dagliga användandet blir vanligt först i tonåren.

En liknande bild får vi om vi räknar den tid som internetanvändarna ägnar åt Internet under en vecka (Diagram 2.3). Den genomsnittliga användartiden är under förskoleåren begränsad till totalt någon timme i veckan. Först under tonåren överstiger tiden 10 timmar i veckan och minskar sedan först bland 40-åringarna. Det är viktigt att observera att detta är genomsnittstider. Bakom döljer sig, t.ex. bland 7-9 åringarna, en stor variation från några som knappt använder Internet alls, till de som gör det mer än 10 timmar (Diagram 2.4).

3 Från ett begränsat till ett mer varierat användande

VIDEOSNUTTAR OCH ENKLA SPEL utgör barns första kontakter med innehållet på Internet. I takt med att de växer och utvecklas till läsande och skrivande varelser, börjar skolan, får nya vänner, kommer i puberteten, får egna intressen, sugas in i populärkulturen o.s.v., så förändras också deras användning av Internet. Det är en grov förenkling att tala om barns och ungdomars generella användning av Internet, eftersom det skiljer sig mycket både till inriktning och omfattning mellan olika åldersgrupper. En åttaåringens användning av Internet ser helt annorlunda ut jämfört med en fyraåringens. På liknande sätt som en 16-åringens nyttjande av nätet är annorlunda än åttaåringens. Vi kan här skilja mellan fyra faser i utvecklingen av internetanvändandet.¹ Även om de individuella variationerna är stora så finns det gemensamma utvecklingsdrag. Skillnaderna mellan pojkar och flickor är från början små men vidgas i skolåldern.²

Vad innefattar barnens användning av Internet?

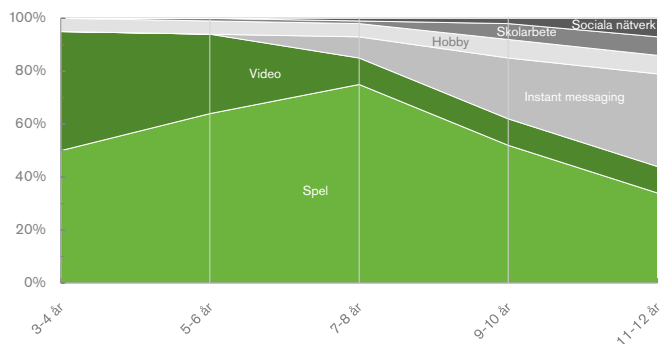

Diagram 3.1 Innehållet i barns internetanvändning enligt deras föräldrar (N=678)

¹ Findahl & Zimic (2008). Unga svenskar och Internet 2008.

² Zevenbergen & Logan (2008) fann skillnader mellan pojkar och flickor under förskoleåren medan Calvert et.al. (2005), inte fann några.

De fyra faserna

Här nedan finns också omnämnda i vilken fas som en rad olika aktiviteter omnämns första gången.

Den första fasen (3–6 år)

Spel och video

Nytt är här sidor för färgläggning, rita klippdockor, djurbilder, leksaker, skolverksamhet

Den andra fasen (7–10 år)

Mer av kommunikation, underhållning och information

(7 år) Nytt är instant messaging, Google, e-post, online-spel

(8 år) Nytt är musik, video, tv-fotboll

(9 år) Nytt är chatt, ladda ner musik och film

(10 år) Nytt är Blocket, Tradera, tidningsläsning

Den tredje fasen (11–14 år)

Ännu mer av kommunikation och communities

Nytt är här communities som Bilddagboken, Stardoll, Stallet

Den fjärde fasen (15–18 år)

Mer av nyheter, egen produktion

I takt med att tonåringarna lägger ned allt mer tid på Internet ju äldre de blir ökar också mångfalden i deras användning. Intresset för nyheter, samhällsinformation, e-handel, Internet som praktiskt hjälpmedel och faktakoll ökar. När det gäller att använda Internet för kunskap och fakta tycks ett ökat nyttjande av Internet ske vid 14–15 år ålder. Ungefär samtidigt ökar också antalet som använder Internet för sin egen produktion – foton, bloggar och sociala nätverk. Underhållning på nätet, via musik, film och video, har redan 12–13 åringarna börjat utnyttja.

Tonåringarnas användning av Internet

Hur ser då de yngre tonåringarnas (12–13 år) användning ut i förhållande till dem som är äldre (14–15 år och 18–19 år)? Vilka förändringar sker över tiden? Överlag är de som är 14–15 år mer aktiva användare än de som är 12–13 år. Undantaget är spelandet som minskar. Samma tendens, men ytterligare en ökning av aktiviteter visar sig för de lite äldre, d.v.s. 18–19 år. Andelen som

spelar minskar, medan alla andra aktiviteter ökar i frekvens, i synnerhet e-post, hobby, söka information om produkter, läsa tidning och bifoga filer. Även aktiviteter som att söka fakta och slå upp ord ökar i frekvens.

Sms via mobil finns inlagd som jämförelse. Det är en aktivitet som barn, 12–13 år gamla, utför dagligen. Instant messaging och spel ligger i topp av aktiviteterna. Sedan följer lyssna på och ladda ner musik. Internet för skolarbete är också en frekvent aktivitet.

Hur ser användningen ut för 12–13 åringarna i förhållande till de som är 14–15 år?

0=aldrig, 1=någon gång, 2=någon gång/månad, 3=någon,några ggr/vecka, 4=dagligen, 5=flera ggr om dagen

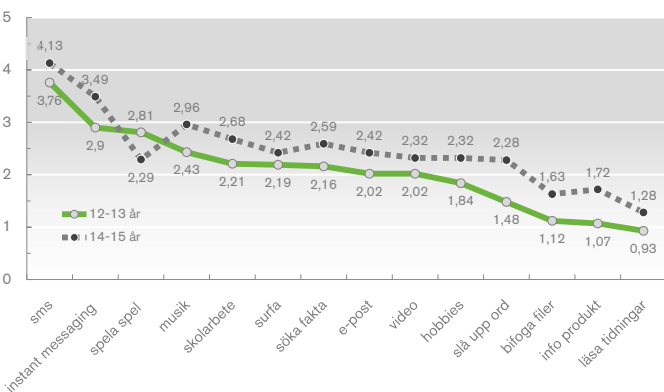

Diagram 3.2 Genomsnittlig frekvens i olika Internetaktiviteter bland ungdomar 12–13 år och 14–15 år (N=236).

Hur ser användningen ut för 12–13 åringarna i förhållande till de äldsta tonåringarna?

0=aldrig, 1=någon gång, 2=någon gång/månad, 3=någon,några ggr/vecka, 4=dagligen, 5=flera ggr om dagen

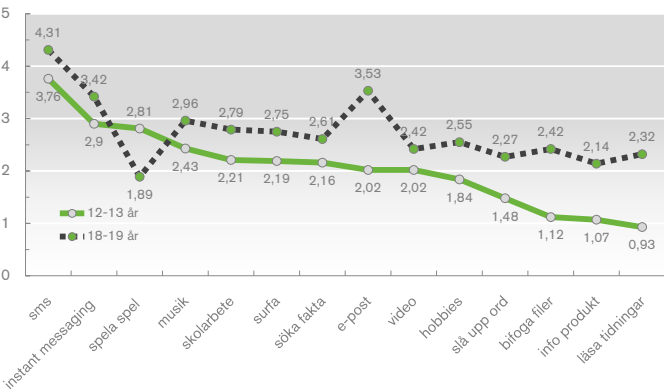

Diagram 3.3 Genomsnittlig frekvens i olika Internetaktiviteter bland ungdomar 12–13 år och 18–19 år.

Under uppväxten från småbarn över skolbarn till snart vuxen förändras användandet av Internet på en rad sätt. Spelandet minskar och intresset för nyheter och information ökar. Kommunikationsmönster förändras och e-posten utnyttjas lika

frekvent som instant messaging. Bloggande och deltagande i sociala nätverk ökar. Det totala användandet ökar.

Digitalt nyttjande

Ett annat sätt att analysera hur aktiva internetanvändare är, är att försöka uppskatta i vilken mån de utnyttjar Internets inneboende möjligheter. För att svara på den frågan har vi delat in användningen av Internet i nio aktivitetsområden: kommunikation, fakta/kunskap, praktisk hjälp, e-handel, nyheter, samhällsinformation, underhållning, eget skapande och plattform för andra medier. Varje område täcks in av tre till fyra frågor.

- **Kommunikation:** sms, e-post, IM
- **Nyheter:** nyheter, tidningar, sportinfo
- **Praktisk hjälp:** tidtabeller, kartor, räkningar, arbete hemifrån
- **Kunskap/fakta:** kolla fakta, söka ord, specialintresse
- **E-handel:** handla, köpa/boka resor, bank, aktier, prisjämförelser
- **Underhållning:** musik, video, spel
- **Samhällsinformation:** politik, myndigheter, hälsa, samhällsinformation
- **Medieplattform:** tv, radio
- **Egen produktion:** foto, video, blogg, community

Steg 1. Utifrån varje användares svar på våra frågor har vi konstruerat ett nyttjandeindex som beskriver hur omfattande och frekvent de använder Internet för vart och ett av aktivitetsområdena. Ett totalindex som kan variera mellan 0 och 100 har sedan räknats fram.³ För att nå ett högt värde måste användandet av Internet vara mycket varierat, omfattande och frekvent.

Ungdomarna i åldern 12–13 år använder i första hand Internet för kommunikation och underhållning. De använder sig dagligen av sms, e-post och instant messaging. De spelar ofta spel, lyssnar på musik och ser på video. De utnyttjar även Internet för kunskapsinhämtning. De söker ord, kollar fakta och letar information om sina specialintressen. Betydligt mindre intresserar de sig för andra aktivitetsområden på Internet.

³ Varje områdesindex grundar sig på svaren till flera frågor, i de flesta fall tre eller fyra frågor. Exempelvis täcks aktivitetsområdet "underhållning" av tre frågor: Om och i så fall hur ofta man använder Internet för att lyssna på eller ladda ner musik, titta på eller ladda ner video, spela spel. Svaret anges på en skala från 0 (aldrig) till 5 (flera ggr om dagen). Den som använder Internet för att flera gånger om dagen lyssna till musik får således fem poäng, och ser han också på video på Internet flera gånger om dagen får han ytterligare fem poäng och spelar han spel lika ofta ger det ytterligare fem poäng. Totalt ger det 15 poäng vilket är maxantalet, som sedan kommer att motsvara 100 indexpoäng. För att få fram indexvärdet divideras den sammanlagda poängen på de tre frågorna med 15. Den som brukar att någon gång i månaden lyssna på musik, se på video och spela spel får $3 \times 2 = 6$ poäng, vilket ger indexvärdet $6/15 = 40$.

Hur skiljer sig nyttjandet inom olika områden mellan 12–13 åringar och 14–15 åringar?

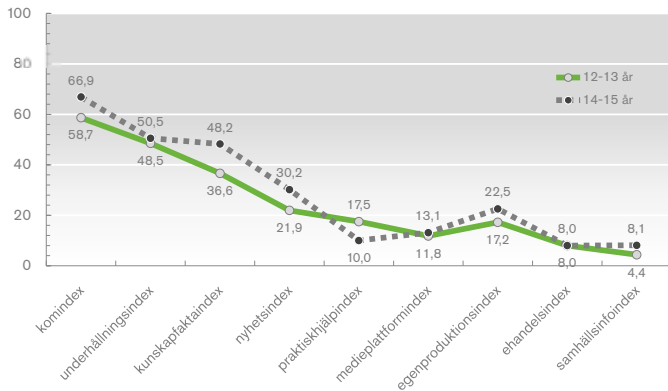

Diagram 3:4 Två åldersgrupper, (12–13 år och 14–15 år), nyttjande av Internet inom 9 olika ämnesområden (skala 0–100).

De som är några år äldre (14–15 år) uppvisar en likartad aktivitetsstruktur, men kommunicerar lite mer, lite mer av kunskap/fakta och nyheter, något mer av egenproduktion (blogg och community) samt något större aktivitet riktad mot samhällsinformation.

När ungdomarna har blivit några år äldre, i övre tonåren (18–19 år), har deras aktiviteter blivit ännu mer varierade. Internet används fortfarande för underhållning men ungdomarna i den här åldern är också aktiva inom en rad andra områden. Förutom kommunikation är det framför allt inom områdena nyheter (här ingår också tidningsläsning) och kunskap/fakta man är aktiv. Internet utnyttjas också i större utsträckning än tidigare som medieplattform och för e-handel. Även samhällsinformationen på Internet används mer än tidigare.

Det är en grov förenkling att tala om barns och ungdomars generella användning av Internet, eftersom det skiljer sig mycket både till inriktning och omfattning mellan olika åldersgrupper.

Hur skiljer sig nyttjandet inom olika områden mellan 12–13 åringarna och äldre tonåringar?

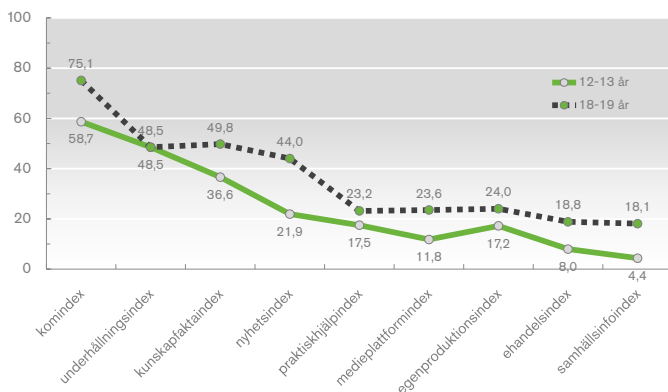

Diagram 3:5 Två åldersgrupper (12–13 år och 18–19 år) nyttjande av Internet inom nio olika ämnesområden (skala 0–100).

4 Sociala nätverk, blogggar och spel

DET ÄR NÅGRA SAKER som utmärker de unga internetanvändarna och som skiljer dem från de äldre. Det är dels att de har mer tid att ägna åt Internet än de arbetande vuxna, men framför allt att inriktningen på deras användning av Internet är annorlunda. Vi såg tidigare att spel och video var utmärkande för förskolebarnen, och att de börjar ”messa”, d.v.s. använda instant messaging, när de börjar kommunicera med kompisar. Tidigt blir de också medlemmar i olika communities och när de blir lite äldre börjar de skriva egna blogggar och läsa andras. Att ladda upp och publicera foton och ibland videos blir också en del av deras vardagliga Internetaktiviteter. Här ska vi se närmare på hur dessa aktiviteter växer fram och i vilken mån de omfattar alla ungdomar.

Spel

Enkla spel på Internet utgör för många barn de första kontakterna med det nya mediet och är en dominerande aktivitet fram till 7–8 årsåldern då de har börjat skolan. De kan då läsa och skriva och Internet öppnar sig för kommunikation och gemenskap. Men spelandet finns för de flesta kvar som en viktig aktivitet i deras vardagsanvändande genom tonåren fram till 20-årsåldern.

För spel skiljer sig pojkar och flickor åt. Flickornas spelande minskar och ersätts av andra aktiviteter redan i 10-årsåldern. Det gäller framför allt det dagliga spelandet medan vardagsspelet, 1–3 gånger i veckan, lever kvar hos de flesta en bit upp i tonåren. Hos pojkar ingår det dagliga spelandet som en dominerande aktivitet genom hela tonårstiden och två av tre pojkar spelar åtminstone 1–3 gånger i veckan ända tills de kommer upp i 20-årsåldern.

Hur ofta spelar männen?

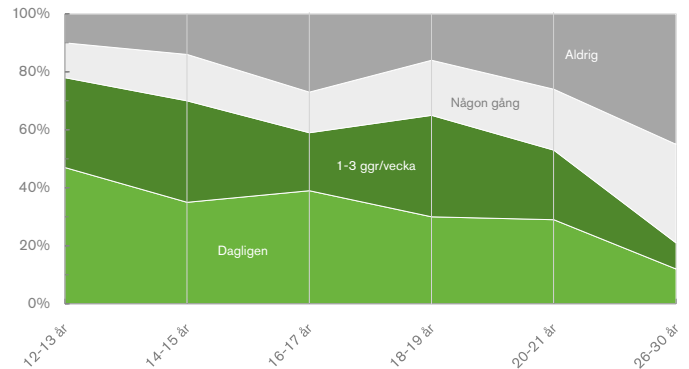

Diagram 4.1 Andel av unga manliga internetanvändare i olika åldersgrupper som spelar på Internet (N=480).

Hur ofta spelar kvinnorna?

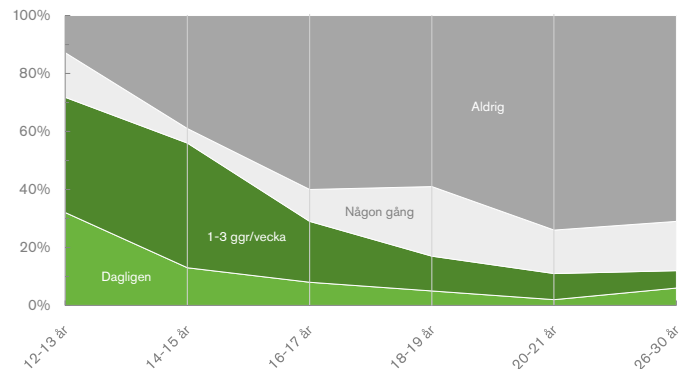

Diagram 4.2 Andel av unga kvinnliga internetanvändare i olika åldersgrupper som spelar på Internet (N=489).

Tabell 4.1. Genomsnittstid (timmar/vecka) för spelande på Internet bland pojkar och flickor.

	16-17 år	18-19 år	20-21 år
Pojkar	11,3	9,7	8,7
Flickor	2,3	2,4	1,3

Genomsnittstiden för alla de som spelar är 5,5 timmar i veckan, men ser vi till den tid som pojkarna lägger ner på Internetspelande uppgår den till 11 tim/veckan när de är 16 år

och minskar till 9 tim/veckan när de blir 20 år.¹ De 10 procent som spelar mest spelar alla mer än 16 timmar i veckan.

Instant messaging

Instant messaging (IM) är en slags direktkommunikation, online chat, mellan två eller flera människor över ett nätverk. Det är den första form av kommunikation via Internet som skolbarnen börjar använda för att hålla kontakt med kompisar. Att ”messa” till kompisar utgör den viktigaste kommunikationskanalen upp till 15 år, då IM kompletteras med e-post. Nästan alla i de yngre åldrarna använder IM, och man gör det ofta. Det ingår i de flestas vardagsanvändande. Däremot är inte många äldre över 45 år bekanta med detta sätt att kommunicera. De har vant sig vid e-post. De yngre använder både och.²

I vilken ålder och hur ofta använder de unga männen instant messaging?

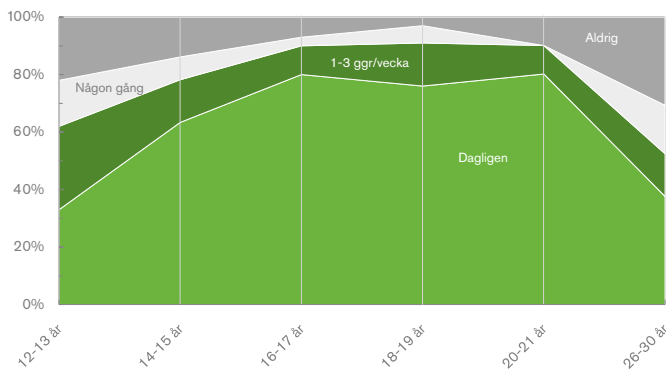

Diagram 4.3 Andel manliga internetanvändare i olika åldersgrupper som använder IM (N=969).

Flickorna börjar att kommunicera tidigare än pojkarna. Redan vid 11 års ålder ingår IM i vardagsaktiviteterna bland 85 procent av dem och 50 procent gör det dagligen. Bland pojkarna stiger det dagliga användandet av instant messaging genom hela tonårstiden. Tre av fyra använder IM dagligen. I 20-årsåldern avtar sedan de unga mäns intresse för IM, medan det är kvar i vardagsanvändandet bland hälften av kvinnorna.³

Sociala nätverk och communities

Virtuella communities, ”online communities” eller webbgemenskaper, bestående av en webbplats där människor samlas och byter information har funnits sedan Internet började spridas. Men den aktuella formen av sociala nätverk som introducerades med MySpace, Flickr, Facebook, Bilddagboken m.fl. har inte funnits under så många år. Genomslaget har varit

I vilken ålder och hur ofta använder de unga kvinnorna instant messaging?

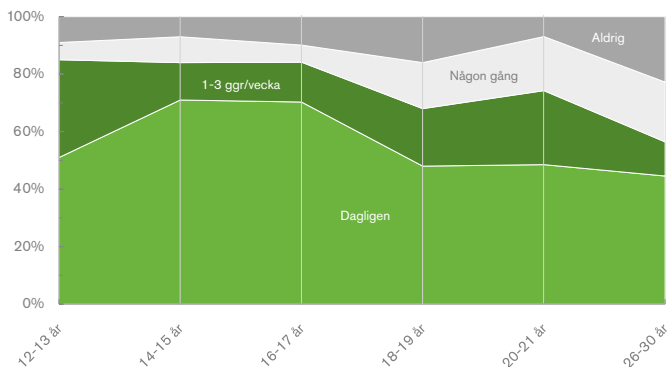

Diagram 4.4 Andel kvinnliga internetanvändare i olika åldersgrupper som använder IM.

mycket snabbt. Flera av dem har fått en global spridning med många miljoner medlemmar.

MySpace, där musik spelar en viktig roll, startade 2003 och efter en etableringstid på tre år hade man 200 miljoner konton registrerade. Facebook startade 2004 och det tog ett år för etableringen. Idag är antalet medlemmar 400 miljoner. I Sverige, liksom i de flesta andra länder, finns det vid sidan av globala communities också en lång rad nationella webbgemenskaper.

Totalt är det 39 procent av internetanvändarna som idag är medlem i en webbgemenskap. Det är de yngre som dominerar, men jämfört med tidigare år har det också blivit vanligare med ett medlemskap i ett socialt nätverk bland de medelålders. I åldrarna 36–55 år har det skett en fördubbling jämfört med 2007.

Går vi ytterligare två år bakåt i tiden till 2005, var 10 procent av användarna med i en community. Mellan 2005 och 2009 har sålunda andelen medlemmar i webbgemenskaper fyrdubblats. För de unga skedde den stora ökningen redan mellan 2005 och 2007.

Hur många är medlemmar i sociala nätverk?

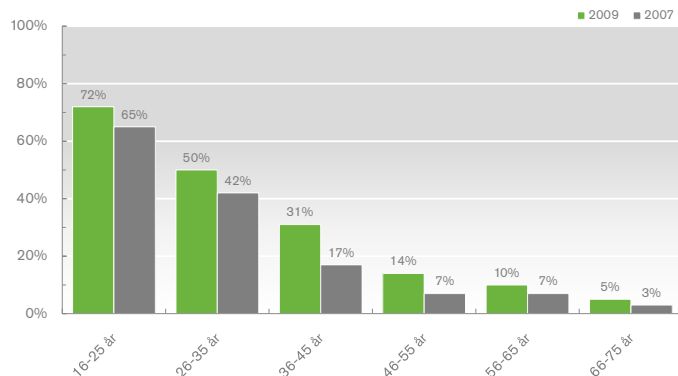

Diagram 4.5 Andel internetanvändare i olika åldrar som var medlemmar i sociala nätverk (communities) 2009 och 2007.

1 Vi har inga uppgifter om speltiden för de som är yngre än 16 år.

2 Se Findahl (2009). Svenskarna och Internet 2009.

3 sms, d.v.s. textmeddelanden via mobilen är ännu vanligare än IM. 60 procent av de som är 12–13 år sms:ar dagligen och som mest är det bland de som är 18–19 år där 85 procent skickar sms dagligen.

Hur ofta besöker man en community?

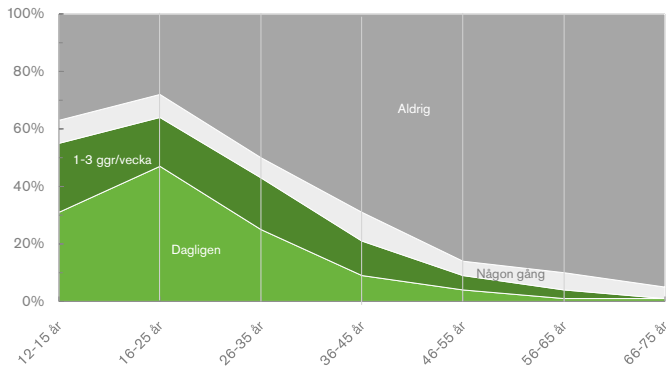

Diagram 4.6 Andel internetanvändare i olika ålder som med olika frekvens besöker en community.

Hur ofta besöker unga män en community?

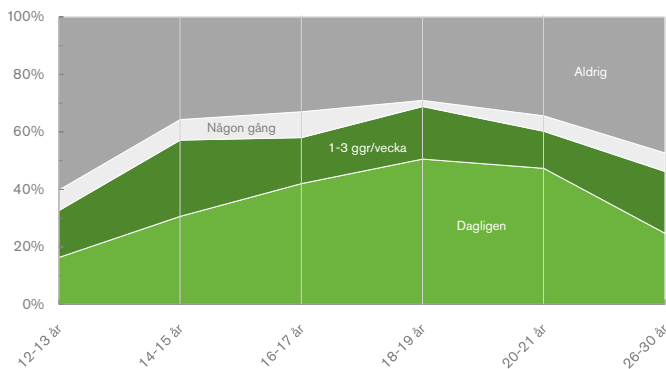

Diagram 4.7 Andel unga manliga internetanvändare i olika ålder som med olika frekvens besöker en community.

Hur ofta besöker unga kvinnor en community?

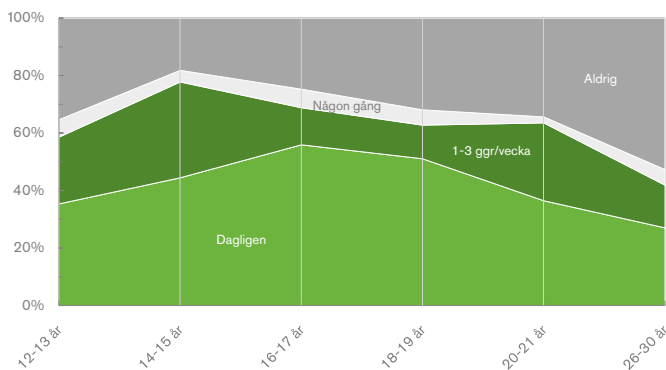

Diagram 4.8 Andel unga kvinnliga internetanvändare i olika ålder som med olika frekvens besöker en community.

Det är inte bara andelen communitymedlemmar som har blivit större, under de senaste åren, utan också utbudet av sociala nätverk, s.k. online communities, där vänner och bekanta och bekantas bekanta länkas samman. 2005 dominerade de hobbyinriktade webbgemenskaperna följt av de sociala. 2009 finns communities inriktade på människors specialintressen och hobbies kvar, men den dominerande typen idag är de sociala nätverken, med Facebook i spetsen. Där finns också webbgemenskaperna där medlemmarna lägger upp och visar bilder för varandra och där finns spel-communities inriktade på olika spel. Däremot är det mer ovanligt med webbgemenskaperna organiserade kring ett politiskt innehåll. Populärast är de sociala nätverken och tre av fyra (72 procent) som är med i en webbgemenskap är med i ett socialt nätverk. Omkring hälften (43 procent) av community-besökarna är med i fler än en community och en av tio är med i tre eller flera.

Bland 12–15 åringar är flickorna mer aktiva i de sociala nätverken. Två av tre är flickor och Bilddagboken, där man laddar upp egna bilder, är populärast. Ännu vanligare att vara medlem i en webbgemenskap är det bland de lite äldre ungdomarna i åldern 16 till 25 år. Det handlar då främst om Facebook. I den åldern är det tre av fyra (72 procent) som besöker en community. Hälften (47 procent) gör det dagligen. Skillnaderna mellan unga män och kvinnor är små.

Hur populära är olika communities?

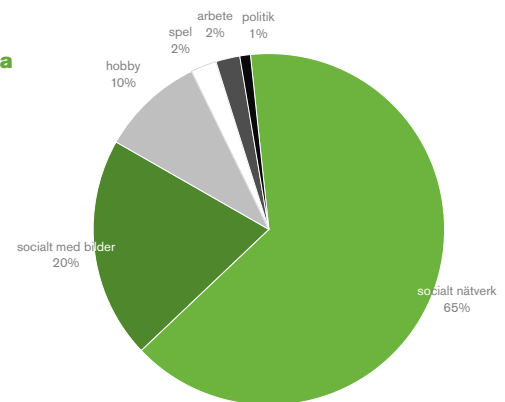

Diagram 4.9 Besökta communities 2009 fördelade på olika typer av innehåll (N=918).

Bloggar

Bloggandet är en aktivitet som inte är allmänt spridd i befolkningen. Det har visserligen ökat under senare år från 3 till 5 procent av befolkningen (16+), eller 6 procent av användarna. Bloggandet har dock en större betydelse än vad dessa låga siffror antyder, eftersom det är betydligt fler som läser andras bloggar (37 procent av användarna) och kanske kommenterar dessa, även om de inte har en egen blogg. Framför allt är det lika många som någon gång har skrivit en blogg (6 procent), som just nu gör det. För de flesta är bloggandet inte något man håller på med hela tiden, utan något man gör under vissa perioder eller skeenden av sitt liv.

Många börjar blogga i tonåren. Men även i dessa unga år är bloggarna en liten minoritet, särskilt bland killarna. 8 procent i åldern 16–25 år skriver en egen blogg, och något fler, 12 procent, har tidigare gjort det. Summan blir 20 procent, vilket betyder

att var femte ung man har eller har haft en egen blogg. Hälften (51 procent) läser andras bloggar.

De unga kvinnorna är mer aktiva och börjar tidigare. Redan i 12–13-årsåldern skriver var femte flicka på en blogg och majoriteten skriver på den åtminstone någon gång varje vecka. Andelen ökar inte men intensiteten ökar däremot och kring 20-årsåldern är mer än hälften av bloggarna, dagliga bloggare. Till dessa kommer sedan de som tidigare skrivit på en blogg, men slutat. Det sammanlagda resultatet blir att fyra av tio unga kvinnor skriver eller har skrivit en egen blogg. Och 69 procent läser andras bloggar.

Det är framför allt under två perioder som bloggandet bland flickor är mest aktivt. En tidig period kring 12–13 år och en senare period kring 20 år. Intresset kvarstår upp i 30-årsåldern, där det hastigt börjar att minska.

Bloggandet är inte någon frekvent aktivitet hos internetanvändarna i allmänhet, men det bärs fram av ungdomsgrupperna, särskilt hos de yngre kvinnorna. Här har skrivandet och läsandet av bloggar blivit en återkommande aktivitet som blivit en del av deras vardagsanvändande av Internet. Den sammanfattande bilden återfinns i diagram 4.12.

Hur många unga kvinnor skriver och läser bloggar?

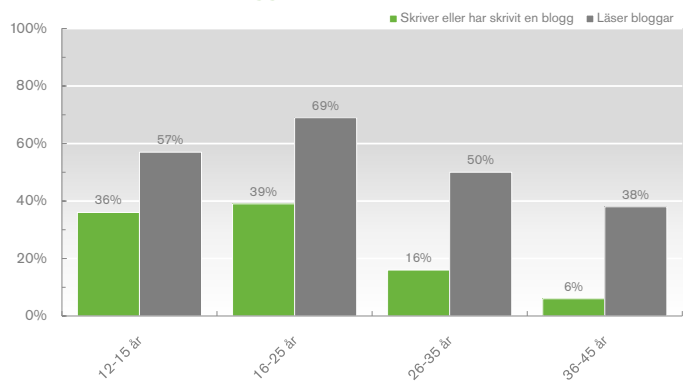

Diagram 4.12 Andelen kvinnliga internetanvändare med erfarenhet av att skriva och läsa bloggar.

Vi har nu sett hur det bakom den allmänt låga bloggaktiviteten, döljer sig ett stort engagemang för bloggandet hos de yngre kvinnorna. Uppskattningsvis rör det sig om totalt 400 000 människor som skriver på en egen blogg. Frågan är vad dessa bloggar handlar om?

Den vanligaste bloggen, två av tre (64 procent), handlar om den skrivande själv och hans eller hennes vardagsliv. Det är dagboksberättelser där det också kan ingå barn, djur, resor, mode och kläder. En av fyra bloggar (26 procent) har ett speciellt sakinnehåll. Det kan gälla en hobby, ett specialintresse, konst och litteratur, musik, foton, spel eller humor. En mindre andel bloggar handlar om arbetet (6 procent). Detsamma gäller politiska bloggar (6 procent) eller snarare bloggar där den som skriver framför sina åsikter om dagsaktuella eller mindre aktuella frågor.

Vad handlar bloggarna om?

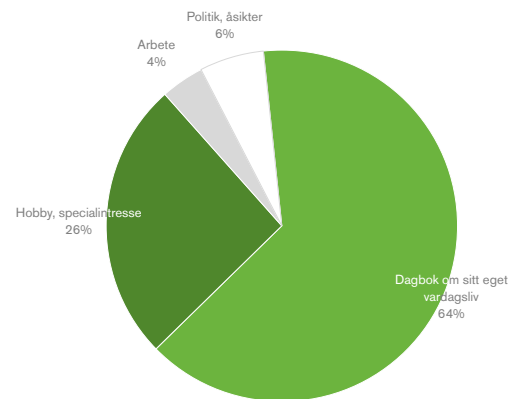

Diagram 4.13 Internetanvändarnas bloggar fördelade efter innehåll (N=117).

Hur ofta bloggar unga män?

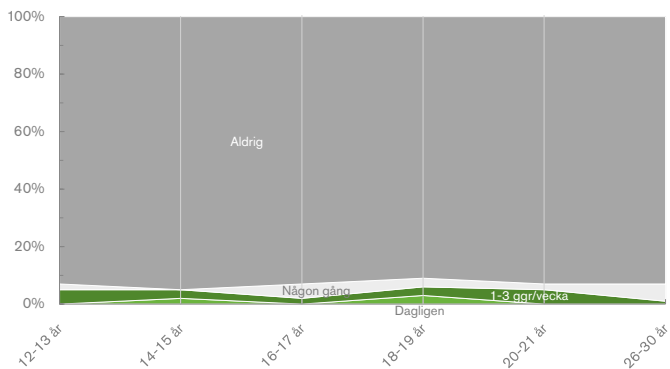

Diagram 4.10 Andel unga manliga internetanvändare i olika ålder som med olika frekvens skriver på en blogg.

Hur ofta bloggar unga kvinnor?

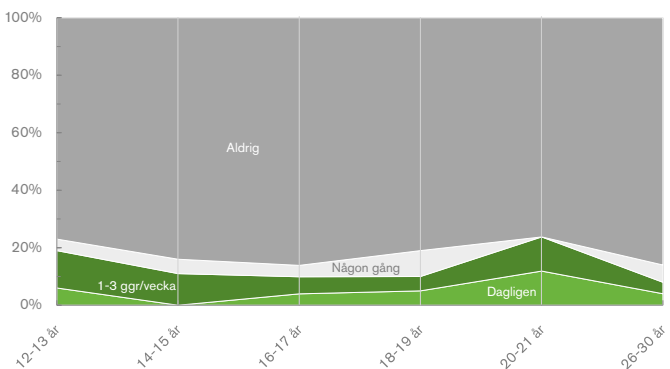

Diagram 4.11 Andel unga kvinnliga internetanvändare i olika ålder som med olika frekvens skriver på en blogg.

Vem kommunicerar man med?

Det nya med Internet som kommunikationskanal, är att vänkretsen kan vidgas avsevärt från det relativa fåtal som utgör familj och de nära vänner som man många gånger har regelbunden kontakt med utanför Internet. Dessa avlägsna vänner och bekanta, som finns med som adressater både för e-post, IM, bloggar och sociala nätverk utgör en vidgad bekantskapskrets som man med hjälp av Internet kan hålla kontakt med.

Det visar sig också att nära hälften av internetanvändarna (48 procent) säger att de fått kontakt med gamla bekanta via Internet. Bland de yngre (16–25 år) är det tre av fyra (73 procent) som säger detta. Majoriteten (82 procent) tror inte att de skulle fått kontakt med dessa människor utan Internet.⁴

På liknande sätt fungerar de sociala nätverken som har blivit så populära under senare år. Där återfinns inte bara de nära vännerna utan också mer avlägsna bekanta, som man utan att träffas fysiskt, ändå har en slags kontakt med. Man får reda på vad som händer med dem och deras tankar och åsikter.

Resultatet av detta är att de personliga kontakterna har fått en ökad betydelse som källa till information. Ju mer aktiv man är på nätet och ju mer engagerad man är i de sociala nätverken desto viktigare blir de personliga kontakterna.⁵

Ytterligare ett tecken på de personliga kontakternas ökade betydelse på Internet är de råd och omdömen som förekommer flitigt på nätet, och som kan gälla allt från hotell och resmål till böcker och kameror. De yngre, särskilt de mellan 26 och 35 år, brukar läsa dessa kommentarer (77 procent). Över hälften, genomgående, brukar lägga stor eller mycket stor vikt vid dessa bedömningar från andra användare.

Instant messaging, IM eller chat, är en form av kommunikation via Internet, där man väntar sig ett snabbt svar, som i huvudsak riktar sig mot nära vänner som man ofta träffar också i vardagen. Det är denna form av Internetkommunikation som dominerar i tonåren, lever kvar upp i 30-årsåldern, och sedan minskar i användning. Som vi ser i diagram 4.14 riktar sig IM i huvudsak till de nära vännerna. Även när det gäller bloggar och e-post är det de nära vännerna som helt dominerar kommunikationen via Internet. Det kan tyckas paradoxalt, att man främst riktar sig till de som man träffar, ansikte mot ansikte, i det verkliga livet, när man använder sig av ett internationellt kommunikationsmedel med en omedelbar global räckvidd. Men vardagslivets kommunikation styrs inte av tekniken utan av de personliga behoven.

Vem kommunicerar man med?

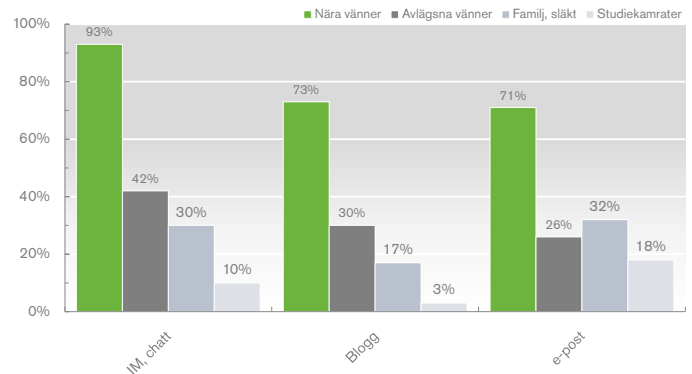

Diagram 4.14 Andel av de unga (12–25 år) som kommunicerar via Internet som riktar sig till olika adressater (N=690).

Video och digitalt foto

Digitala kameror, separata eller i mobiltelefoner, har revolutionerat fotograferandet. Att ta ett foto eller hundra, kostar ingenting, och bilderna kan utan större problem spridas digitalt och laddas upp på nätet. Det har också skapats speciella webbplatser där man kan spara sina bilder, skapa album och bestämma vilka som får tillgång till bilderna. Även de globala sajterna som Flickr, Facebook och MySpace har plats för bilder. Att spara bilder på nätet för allmän beskådan, har spridit sig till alla åldersgrupper, men det är de yngsta som använder denna möjlighet flitigast. Även här är det de unga kvinnorna som är mer aktiva än männen (85 procent av kvinnorna 16–17 år).

Hur aktiva är olika åldersgrupper att ladda upp bilder på nätet?

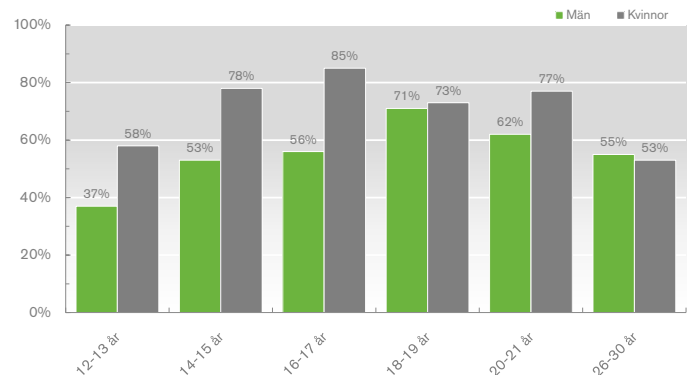

Diagram 4.15 Andel unga män och kvinnor som lägger upp bilder på Internet.

Skicka in videoklipp

Kortare och längre videoklipp kan också laddas upp på Internet. De har blivit lättare och billigare att producera. YouTube är det mest kända exemplet på en sådan webbplats. Att producera video är en aktivitet som är mer krävande än att skicka in foton

⁴ Findahl (2009). Svenskar och Internet 2009.

⁵ Skillnaderna mellan åldersgrupperna är signifikanta både vad gäller Internet och personliga kontakter. ($p < 0,001$)

och det är betydligt färre som ägnar sig åt detta. I huvudsak rör det sig om yngre män och det är de unga männen, 14–20 år, som är mest aktiva. Men skillnaden jämfört med de unga kvinnorna är inte längre så stor som tidigare.

Hur aktiva är olika åldersgrupper att ladda upp video på nätet?

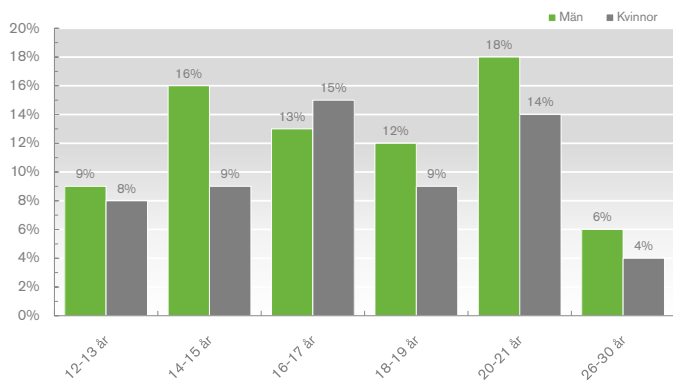

Diagram 4:16 Andel unga män och kvinnor som laddar upp videos på Internet.

Användargenererat innehåll

De senaste åren har innehållet på nätet i allt större utsträckning producerats av användarna själva. De gör det ideellt utifrån ett eget engagemang. Det användargenererade innehållet fyller idag inte bara bloggar, sociala nätverk och de mest besökta webbsajterna, utan också encyklopedier, informationssidor och webbtidningar. Detta skede i www:s utveckling har kallats webb 2.0, för att markera skillnaden till det tidigare skedet, webb 1.0, då den mesta informationen på nätet producerades inifrån av webbproducenterna själva efter samma mall som de traditionella medierna arbetar efter: publiken d.v.s. användarna är konsumenter.

Men idag rör det sig om miljontals internetanvändare som aktivt skickar in innehåll för att publiceras online på olika webbplatser och som bidrag i olika webbgemenskaper och sociala nätverk som Bilddagboken och Facebook. I de flesta fall hamnar innehållet inom den webbgemenskap som man är engagerad i, men i vissa fall riktas intresset mot vissa globala

webbplatser som YouTube (videoklipp), Flickr (foto), MySpace (vänner, musik) med flera.

Fler besökare än deltagare

Känt sedan tidigare är att det finns en asymmetri i uppladdning och nedladdning. Det är många fler som laddar ned eller läser och tittar på innehållet än det är som själva skapar och laddar upp innehåll. Enligt YouTube visas 35 miljoner videos varje dag medan endast 35 000 laddas upp. Det rör sig om en kvot på 1:1 000. En sådan låg kvot verkar vara mer regel än undantag på många användarskapade webb 2.0-sidor. När det gäller Wikipedia är kvoten närmare 1:10 000.

I de sociala nätverken är det annorlunda. En majoritet av medlemmarna säger att de bidrar med innehåll och bland de yngre är det 90 procent eller mer som bidrar. Mest aktiva på de sociala webbplatserna är de unga kvinnorna i de övre tonåren. Två av tre av dem bidrar med innehåll åtminstone någon/några gånger i veckan.

Tidigare var bloggarna i Sverige ganska jämnt fördelade över åldrarna, men nu har de yngre tagit över även här. Framför allt är det kvinnorna i åldersgruppen upp till 25 år som använder sig av bloggar och ju yngre man är desto vanligare är det. Samma mönster har vi kunnat se återkomma även när det gäller annat användargenererat innehåll. Vi kan nu sammanfatta: Är det de unga som är drivkraften bakom webb 2.0?

De unga dominerar

Svaret är ”ja”. Vi har här tidigare undersökt vilka som är aktiva i de sociala nätverken, vilka som läser och skriver bloggar, vilka som fotograferar och laddar upp bilder online samt vilka som producerar korta filmer och lägger upp dem på nätet. Här är det de unga som dominerar. 73 procent av de som lägger upp videos på nätet är yngre än 25 år. 65 procent av bloggarna är under 25 år. Detsamma gäller 60 procent av alla medlemmar i sociala nätverk och 54 procent av de som laddar upp digitala bilder. Höjer vi åldersgränsen till 35 år finner vi att omkring 80 procent av det användargenererade innehållet produceras av de som är yngre än 35 år.

Tabell 4.1. Andel av de som skapar olika typer av användargenererat innehåll som är yngre än 25 respektive 35 år.

	Yngre än 25 år	Yngre än 35 år
Andel av alla bloggare	65 %	82 %
Andel av alla medlemmar i sociala nätverk	60 %	78 %
Andel av de som lägger upp foton	54 %	70 %
Andel av de som lägger upp videos	73 %	86 %

5 Internet i skolan

NÄR BARNEN BÖRJAR SKOLAN är de flesta redan bekanta med datorer och Internet. Många använder Internet regelbundet, åtminstone någon eller några gånger i veckan. Det gör två av tre barn till högutbildade och ett av fyra barn till lågutbildade föräldrar. Tiden är fortfarande begränsad och uppgår i genomsnitt till drygt två timmar i veckan. Bakom dessa resultat finns en stor variation från de som inte alls använder Internet, till de som sitter framför datorn tio timmar eller mer.

Internet spelar en dubbel roll för skolarbetet, dels på plats i själva skolan och dels som uppslagsbok och hjälpredda vid läxor och projektarbeten. Här nedan har vi försökt uppskatta Internets båda roller för ungdomar mellan 12 och 18 år. Låt oss börja med skolan.

Nästan alla, 92–99 procent, av skolbarnen har tillgång till dator och Internet i skolan. I hemmet är tillgången 98 till 100 procent. Användningen är dock betydligt lägre i skolan än hemma på fritiden. Hemma är nästan alla över 15 år dagliga användare och från 12 år använder 95–100 procent Internet åtminstone några gånger i veckan. I skolan är ett dagligt användande ovanligt och det dröjer fram till övre tonåren, 18–19 år, tills hälften av eleverna använder Internet dagligen i skolan.

Hur ofta används Internet i skolan?

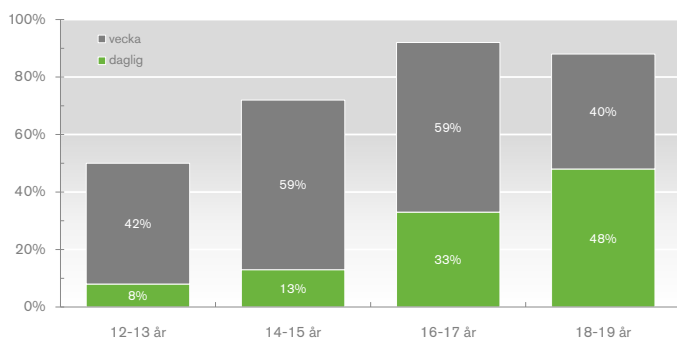

Diagram 5:1 Andel skolbarn i olika åldrar som använder Internet i skolan dagligen eller någon, några gånger i veckan (N=517).

Nästan alla skolor (91 procent) har regler för hur Internet ska användas i skolan och omkring hälften av skolorna (54 procent) tillåter att Internet används på rasterna. Två av tre lärare (64 procent) betraktas av eleverna som ganska kunniga om Internet. Det är dock ovanligt att eleverna får skoluppgifter där Internet ska användas. Det sker för de flesta någon gång i månaden. Men veckouppgifter där Internet ingår blir vanligare i högre klasser från 34 procent bland 12–13 åringarna till 46 procent bland de som är 15–16 år.

Hur ofta ges Internetuppgifter i skolarbetet?

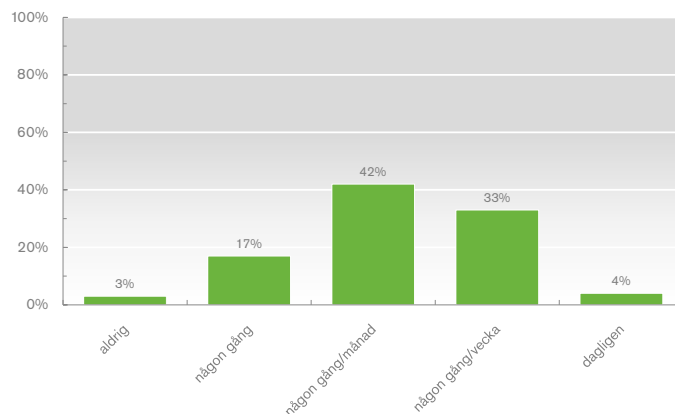

Diagram 5:2 Andel av eleverna (12–16 år) som får Internetuppgifter i skolarbetet ofta eller mer sällan (N=236).

Hur viktigt är Internet?

För de flesta har således inte Internet blivit särskilt viktigt för skolarbetet. Endast en av fyra elever upplever Internet som viktigt i detta sammanhang. Det kontrasterar mot hur viktigt de bedömer att Internet är på deras fritid. En majoritet anser då att Internet är viktigt eller mycket viktigt. Internetanvändningen på fritiden drivs av personligt intresse snarare än i samband med skolarbetet. Men med ökad ålder blir Internet allt viktigare både privat och i skolan.

Hur stor andel bedömer att Internet är viktigt?

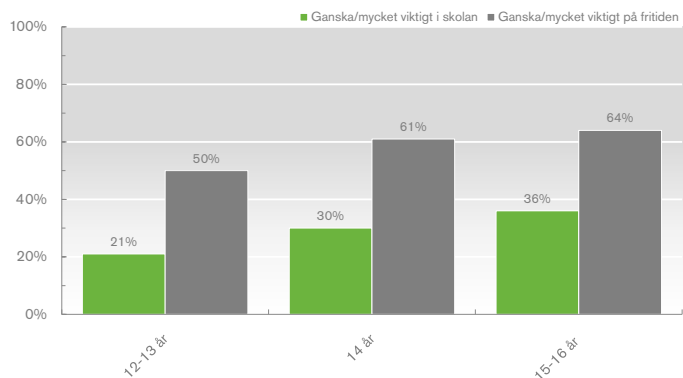

Diagram 5:3 Andel av eleverna som bedömer Internet vara ganska viktigt eller mycket viktigt på fritid och i skolan (N=286).

Att Internet används mer på fritiden än i skolan visar sig också i den tid som ägnas åt Internet. Den är för skolungdomarna mångdubbelt längre i hemmet. Det gäller särskilt för pojkarna i övre tonåren där spelandet får den genomsnittliga Internettiden att närma sig 20 timmar i veckan, vilket är betydligt mer än bland flickor. I skolan däremot är tidsskillnaderna mellan pojkarna och flickorna små. För båda fördubblas Internettiden i skolan under åren mellan 12 och 19 år.

Hur lång tid i veckan ägnar man sig åt Internet i hemmet och i skolan?

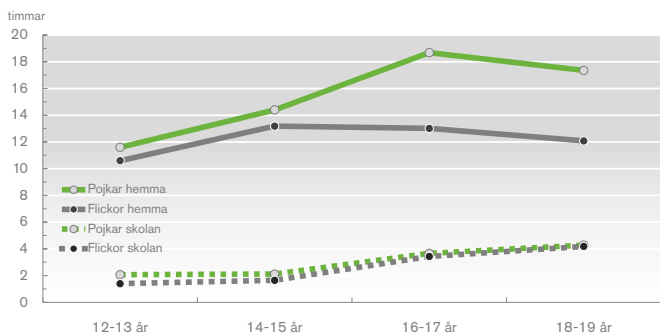

Diagram 5:4 Genomsnittlig veckotid för pojkarna och flickorna hemma och i skolan (N=517).

Internet ett hjälpmedel för skolarbetet

Ungdomarna har tidigt upptäckt att Internet är en ofantlig resurs när man ska leta efter fakta och information. Internet är som ett väldigt uppslagsverk, ett lexikon och en rättstavningshjälp. Det är något som ungdomarna utnyttjar, ju mer desto äldre de blir. Här finns inga skillnader mellan pojkarna och flickorna. De nyttjar alla Internet på detta sätt i sin vardagliga användning, dagligen eller någon/några gånger i veckan. Vi ställde frågorna om man någonsin använder Internet för att slå upp ett ords betydelse, stavning eller översättning. Om man har sökt efter fakta eller kontrollerat fakta och om man använder Internet för att skaffa information relaterat till skolarbete? Svaren visade att en majoritet av ungdomarna gjorde detta åtminstone en eller flera gånger i veckan om inte dagligen. I åldern 16 – 19 år är det tre av fyra som gör det.

Hur många vardagsanvänder Internet för information och kunskap?

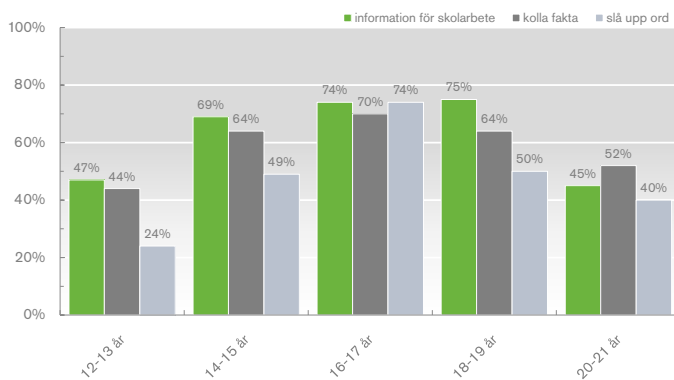

Diagram 5:5 Andel av olika åldersgrupper som minst någon gång i veckan använder Internet för att kontrollera fakta, slå upp ord och hämta information för skolarbete (N=606).

6 Allmän kompetens, teknisk kompetens, programkompetens

ATT ANVÄNDA INTERNET HAR FRÅN BÖRJAN varit en teknisk fråga. Dator och modem ska kopplas samman, testas, och program ska installeras. Undangömda menyer ska letas fram, inställningar ska skrivas in och kommandon markeras. Detta är ingen intuitiv, självklar process, utan något som måste läras in. Inte bara vilka knappar som ska tryckas på utan också ordningsföljden och hur saker och ting hänger ihop. Vi har här inga data över hur förskolebarnens eller barnen i småskolans kompetens utvecklas, men väl från 12-årsåldern och uppåt. De som vi intervjuat har fått svara på en lång rad frågor om vad de kan och klarar av när det gäller hur man handskas med datorer och Internet.

Intresse att testa nya tekniska prylar

På frågan om man tycker om att testa nya tekniska prylar svarar många fler män än kvinnor, ett ”ja”. Det var också männen som dominerade Internets utveckling och användning till en början. Bland dagens ungdomar lever fortfarande denna skillnad, i synen på ny teknik, mellan män och kvinnor kvar. De unga männens (12–30 år) medelvärde på den femgradiga skalan ligger på 4,0, jämfört med 3,1 för kvinnorna.¹ Skillnaderna mellan unga män och kvinnor är störst i åldrarna kring 20 år, men minskar bland de yngre och existerar inte bland de yngsta.

Hur mycket tycker män och kvinnor om att testa nya tekniska prylar?

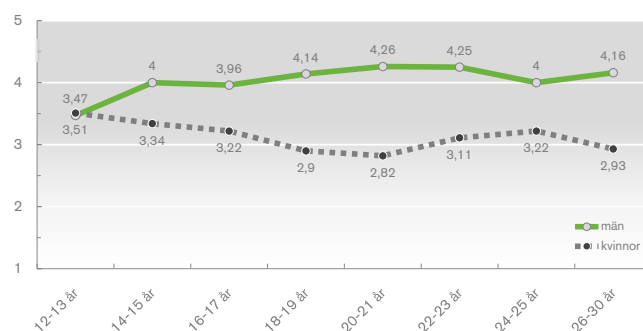

Diagram 6.1 Medelvärden för män och kvinnor, 12–30 år, på en femgradig skala som mäter hur mycket man tycker om att testa nya tekniska prylar.

Allmän kompetens

Jämfört med för 15 år sedan då Internet introducerades har mycken användning av datorer och Internet blivit enklare. Bredband kopplar upp sig automatiskt liksom programuppdateringar. Användarvänligheten har ökat även om det krävs vissa baskunskaper för att få Internet att fungera.

Männen uppfattar sig själva fortfarande som mer datorkunniga än kvinnorna. Skillnaderna är dock inte så stora som när det gällde frågan om intresset att testa nya tekniska prylar. Och som vi sett tidigare har skillnaderna mellan män och kvinnor försvunnit bland de yngsta men ökar ju äldre man blir.² Flickor och pojkar, 12 – 15 år gamla, uppfattar sig som ungefär lika datorkunniga (Diagram 6:2). Det är framför allt en grupp av unga män mellan 16 och 35 år som har stort intresse för datorer och Internet och som är mycket datorkunniga, som sätter sitt avtryck i statistiken (Diagram 6:3). Bortsett från denna grupp är skillnaderna små mellan män och kvinnor även bland de äldre ungdomarna.

1 Statistiskt signifikant skillnad: $p \leq 0,001$.

2 Skillnaderna mellan män och kvinnor i diagram 6.3 och 6.4 är signifikanta: $p \leq 0,001$.

Hur datorkunniga är unga män och kvinnor 12–15 år?

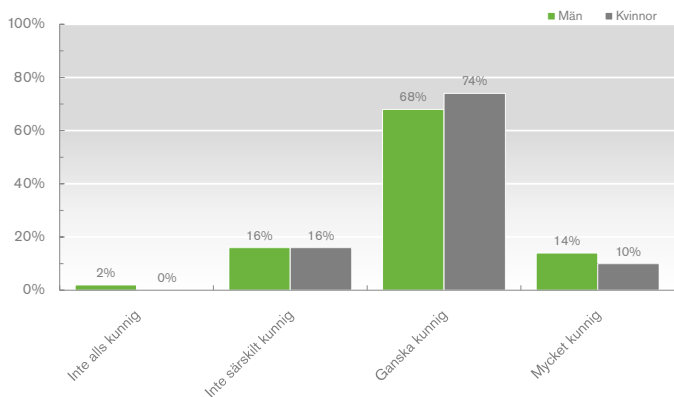

Diagram 6.2 Kvinnors och mäns, 12–15 år, bedömning av sin egen datorkunnighet. (N=236)

Hur datorkunniga är unga män och kvinnor 16–25 år?

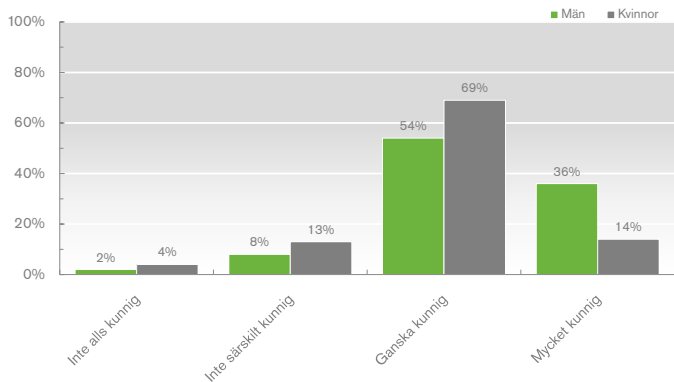

Diagram 6.3 Kvinnors och mäns, 16–25 år, bedömning av sin egen datorkunnighet (N=454).

Hur datorkunniga är unga män och kvinnor 26–35 år?

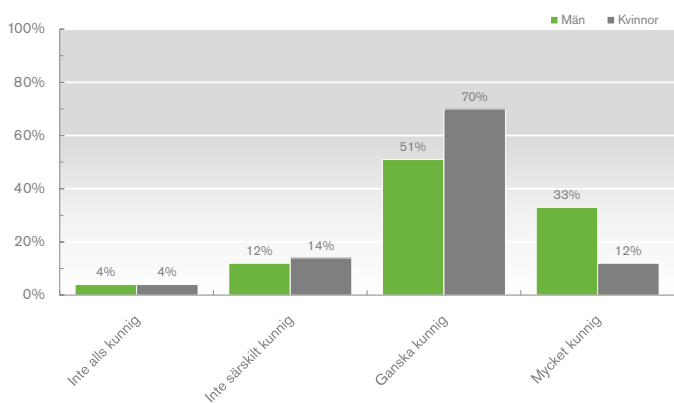

Diagram 6.4 Kvinnors och mäns, 26–35 år, bedömning av sin egen datorkunnighet (N=279).

Teknisk kompetens

För att kunna börja använda en ny dator eller uppdatera en gammal krävs en del åtgärder och nyinstallationer som idag visserligen har blivit enklare än tidigare, men som fortfarande kan ställa till problem. Vi har här samlat åtta sådana aktiviteter för att se hur stor andel av unga män respektive unga kvinnor i olika åldrar som klarar av att utföra dessa operationer.

Hur många klarar av att installera nätverk, nya program etc.?

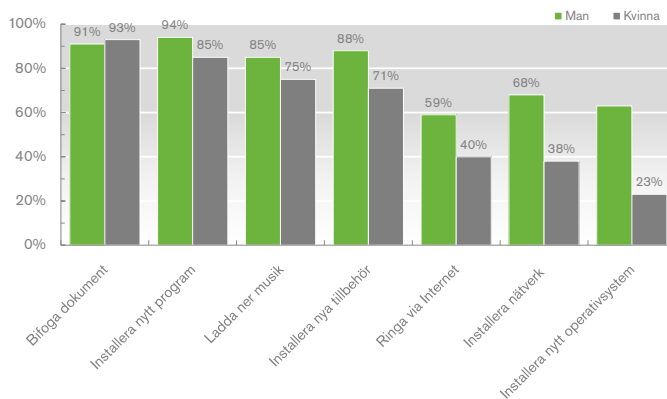

Diagram 6.5 Andel av män och kvinnor, 12–35 år, som kan utföra tekniska operationer.

Skillnaderna mellan unga män och kvinnor, som vi sett tidigare, visar sig igen när det gäller mer komplicerade operationer. Men vi kan här också konstatera (diagram 6:5) att tre av fyra kvinnor klarar av att installera nya program, ladda ned musik och installera nya tillbehör. Vi får gå till lite mer komplicerade operationer, som att installera ett nytt operativsystem eller ett nätverk för att upptäcka stora skillnader mellan män och kvinnor. Det är samtidigt operationer som många män också har problem att utföra.

Uppdelat på åldrar kan vi se att kompetensen att installera nya program är god bland de unga, både bland unga män och kvinnor (Diagram 6:6). I åldrarna under 13 år för pojkarna och under 15 år för flickorna sjunker det något. Detsamma gäller förmågan att installera nya tillbehör till datorn som t.ex. skrivare, en extern hårddisk etc. (Diagram 6:7). 90 till 100 procent av de unga männen och kvinnorna över 16 år klarar av detta medan de yngre, särskilt bland kvinnorna har problem med detta.

Hur många kan installera nya program?

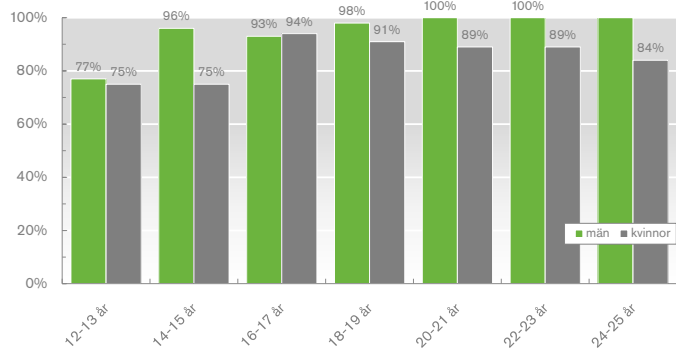

Diagram 6.6 Andel män och kvinnor i olika åldrar som kan installera nya program.

Hur många kan installera nya tillbehör till datorn?

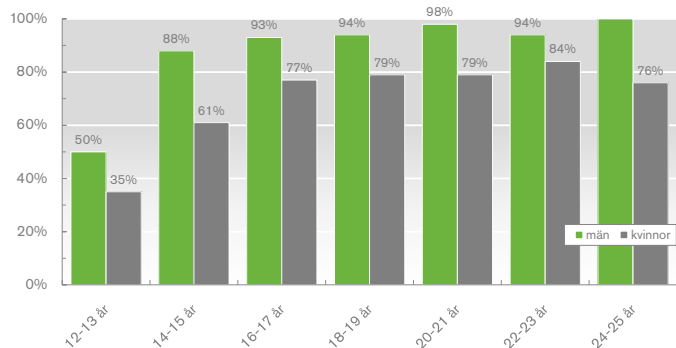

Diagram 6.7 Andel män och kvinnor i olika åldrar som kan installera nya tillbehör till datorn.

Programkompetens

En tredje aspekt på kompetens är vana och erfarenhet att arbeta med olika datorprogram. Vi har frågat om hur stor erfarenhet man har av att arbeta och redigera text i ordbehandlingsprogram, arbeta och redigera bilder i fotoprogram samt arbeta och redigera rörlig bild i videoprogram.

Nästan alla unga har erfarenhet att arbeta med textprogram (96 procent). Skillnaderna mellan män och kvinnor är små (Diagram 6: 8). I takt med att de blir äldre ökar erfarenheten av att arbeta med ordbehandlingsprogram. Däremot är det tvärtom när det gäller att arbeta med och redigera foton i datorn. Här är det de unga kvinnorna 12–15 år som är mest aktiva (Diagram 6:9). I åldern 12–13 år är det endast 4 procent av flickorna som inte arbetat med fotoprogram jämfört med 14 procent av pojkarna. I dessa åldrar är webbgemenskaper som Bilddagboken mycket populära, särskilt bland flickor.

Att arbeta med video och rörlig bild i datorn är inte lika vanligt som att arbeta med text och foton. Men en majoritet av de unga i alla åldrar har erfarenhet av detta (Diagram 6:10). Bland de yngsta, 12–13 år, är det de unga kvinnorna som är mest aktiva, men bland de äldre ungdomarna är det de unga männen som dominerar när det gäller att arbeta med video.

Hur stor är erfarenheten att arbeta med textprogram i datorn?

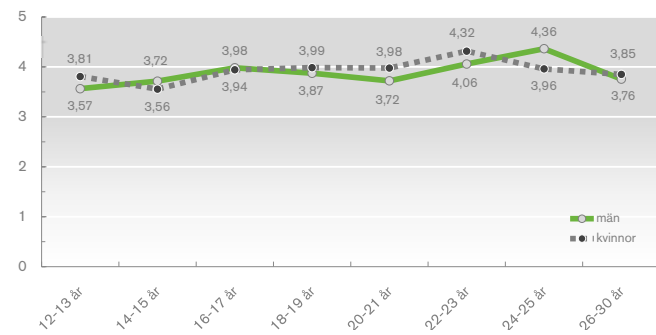

Diagram 6.8 Genomsnittlig erfarenhet att arbeta med textprogram bland unga män och kvinnor i olika åldrar. Värdet 5 står för mycket stor erfarenhet och värdet 0 för ingen erfarenhet alls.

Hur stor är erfarenheten att arbeta med fotoprogram i datorn?

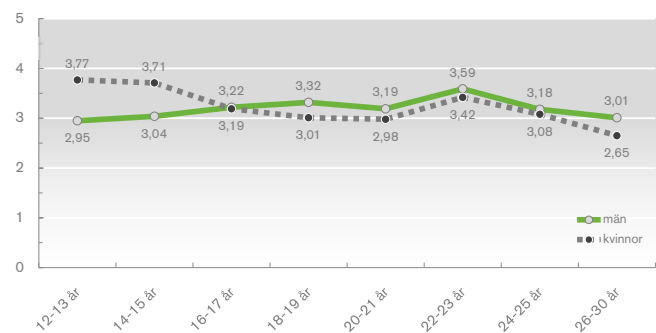

Diagram 6.9 Genomsnittlig erfarenhet att arbeta med fotoprogram bland unga män och kvinnor i olika åldrar. Värdet 5 står för mycket stor erfarenhet och värdet 0 för ingen erfarenhet alls.

Hur stor är erfarenheten att arbeta med videoredigeringsprogram i datorn?

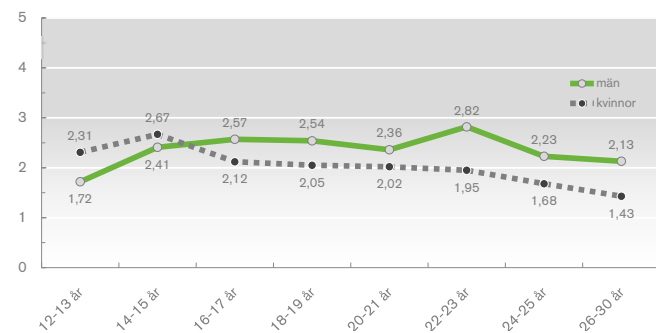

Diagram 6.10 Genomsnittlig erfarenhet att arbeta med program för redigering av video bland unga män och kvinnor i olika åldrar. Värdet 5 står för mycket stor erfarenhet och värdet 0 för ingen erfarenhet alls.

Kompetensindex

Vi har nu gått genom tre olika kompetensområden utifrån svaren på enskilda frågor. För att göra jämförelserna mer översiktliga har vi slagit ihop svaren på flera frågor inom varje kompetensområde och konstruerat ett index där värdet 0 står

för att man inte har någon kompetens inom området och värdet 100 står för att man har en mycket bred och omfattande erfarenhet.

När det gäller allmän datorkompetens har vi förutom frågan om självskattad datorkompetens, också ställt frågor om hur lätt eller svårt var och en tycker att det är att söka och hitta information på Internet, och om man på egen hand kan lösa problem som ibland uppstår vid användningen av Internet. Tillsammans bildar dessa tre frågor ett upplevt mått på den egna dator- och Internetkompetensen, som vi gjort om till ett index som kan variera från 0 till 100.

Som vi kan se i Diagram 6:14 upplever sig de flesta ha en hög allmän datorkompetens. Bland de unga männen sker det en successiv höjning med åldern så att de över 16 år känner sig mer kompetenta än de som är yngre. Bland kvinnorna sker inte samma kompetenshöjning med åldern. Bland de yngre, 12 – 15 år, är skillnaderna mellan pojkar och flickor små, medan de ökar bland de äldre ungdomarna.

För att få ett sammanfattande mått på den tekniska kompetensen har vi lagt samman tre av frågorna (installera program, nya tillbehör och operativsystem) och skapat ett index från 0 till 100 där värdet 100 uppnås om man kan installera samtliga tre saker. Nu framträder skillnaden mellan unga män och kvinnor tydligare och vi kan se att skillnaden är som minst bland de riktigt unga, och sedan vidgas med stigande ålder (Diagram 6:15). Överhuvudtaget följer en ökad teknisk kompetens med åldern, särskilt bland pojkarna. Det är först i 20-årsåldern som nästan alla unga män klarar av att installera både program, nya tillbehör och operativsystem. I de yngre tonåren saknas fortfarande dessa kunskaper. De flesta kvinnor kan installera nya program men sedan stöter de på problem. Teknisk kompetens tillhör fortfarande, även bland de unga, männens domän. Det visade sig också när vi tidigare ställde frågan om i vilken mån man var intresserad av att testa nya tekniska prylar. Männen visade sig mycket mer intresserade av detta än kvinnorna (Diagram 6:1).

Erfarenhet av att arbeta med olika datorprogram är däremot något som även de yngre ungdomarna har skaffat sig. Det gäller inte bara erfarenhet att arbeta med text utan också att arbeta med foton och video i datorn. Här sker inga större förändringar med stigande ålder, från 15 år (Diagram 6:13). Skillnaderna mellan män och kvinnor är små med ett undantag och det gäller de yngsta kvinnorna. Flickorna i åldern 12 – 15 år, visar sig här ha varit betydligt mer aktiva än pojkarna i samma ålder. Det gäller framför allt foto. Videoprogrammen visar sig dock de unga männen ha mer erfarenhet av. Det är också bland dessa som många YouTube-bidrag skapas.

Hur hög är den allmänna datorkompetensen?

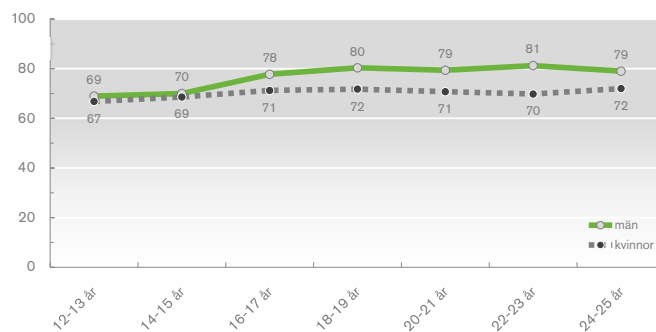

Diagram 6:11 Genomsnittligt datorkompetensindex (3 frågor) för män och kvinnor i olika åldrar. Värdet 100 står för mycken kunnsighet inom samtliga tre områden.

Hur hög är den tekniska kompetensen?

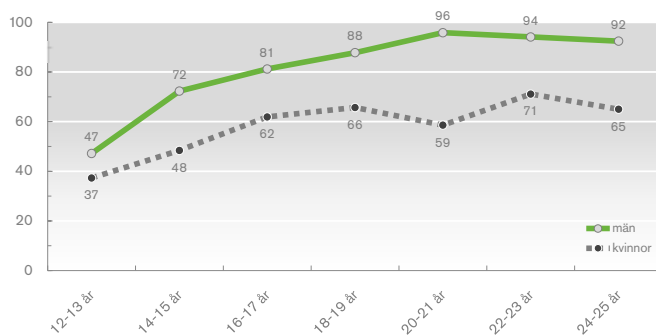

Diagram 6:12 Genomsnittligt tekniskt kompetensindex (3 frågor) för män och kvinnor i olika åldrar. Värdet 100 står för kunskap inom samtliga tre tekniska områden.

Hur hög är datorprogramkompetensen?

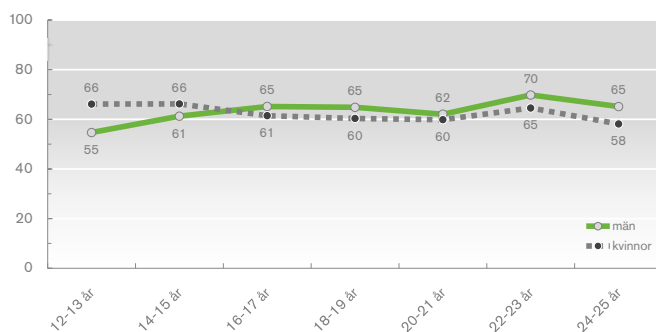

Diagram 6:13 Genomsnittligt datorprogramkompetensindex (3 frågor) för män och kvinnor i olika åldrar. Värdet 100 står för mycket stor erfarenhet av samtliga tre program.

Är ungdomarna kunnigare än sina föräldrar?

Barns och ungdomars kunnighet att behärska datorer och Internet ökar med ålder och erfarenhet. I de tidiga åldrarna när barnen upptäcker och börjar utforska Internet leds de in av föräldrar och syskon. Föräldrarna är otvetydigt vid denna tidpunkt mer kunniga och kompetenta än sina barn. Men vad händer i tonåren när ungdomarna är som mest aktiva och ägnar timmar dagligen åt att vara online?

Låt oss först se på föräldrarnas kompetens. Den ökar inte med åldern, utan tvärtom tycks småbarnsföräldrarna vara mer kompetenta än tonårsföräldrarna, helt enkelt eftersom de tillhör en yngre generation. I de äldre generationerna är spridningen större mellan kompetenta och mindre kompetenta föräldrar. Bland de som är 25–35 år är baskunskaperna vitt spridda.

Hur kunniga är föräldrarna?

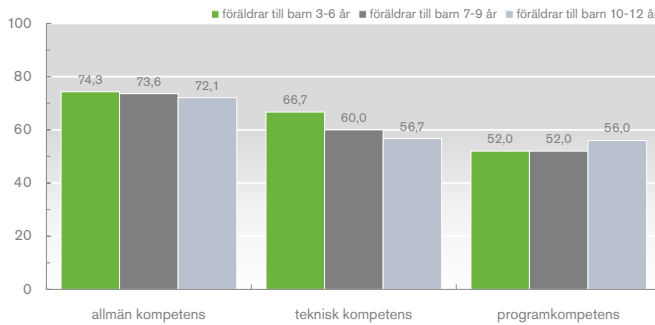

Diagram 6:14 Genomsnittligt allmänt-, tekniskt- och programkompetens-index för föräldrar med barn i olika åldrar (N=423).

Den första jämförelsen vi kan göra är hur ungdomarna (12–15 år) och deras föräldrar upplever sin egen allmänna datorkompetens. En sådan jämförelse visar att skillnaderna är små. Ungdomarna uppskattar sig, på en fyrgradig skala, som ganska kunniga (2,97) vilket också deras föräldrar gör (2,9).

En mer omfattande jämförelse kan vi göra med hjälp av de kompetensindex vi tidigare räknat fram. Vi har sådana index för ungdomarna 12–25 år, och för föräldrar till barn som är 10–12 år. Bakom varje index finns flera frågor.

Allmän kompetens: Upplevelse av egen datorkompetens, söka och hitta information, på egen hand lösa problem.

Teknisk kompetens: Installera program, installera nya tillbehör, installera operativsystem.

Programkompetens: Erfarenhet att arbeta med text, med foto, med video.

Är barnen kunnigare än föräldrarna?

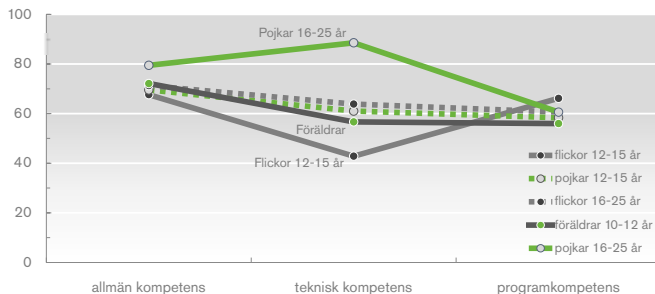

Diagram 6:15 Kompetensindex för föräldrar (svart tjock linje) och barn i olika åldrar inom tre kompetensområden.

Tydligt är att de unga männen (16–25 år) enligt sig själva har en större teknisk kompetens än andra, inklusive föräldrar, och att de också uppskattar sin egen allmänna kompetens som hög. När det gäller att arbeta med olika datorprogram är skillnaderna små mellan olika åldersgrupper och mellan ungdomar och föräldrar.

Skillnaderna är också små överlag mellan föräldrarna och de yngre pojkarna (12–15 år) och de äldre flickorna (16–25 år). Däremot är de yngre flickorna inte så hemma i det tekniska, men de har redan inhämtat stor programmerfarenhet, mer än föräldrarna och pojkarna. Det beror, som vi tidigare sett, på deras aktiva engagemang att arbeta och ladda upp bilder och video.

Sammantaget visar detta att skillnaderna mellan föräldrar och ungdomar i Internetkompetens i de flesta fall är ganska små, med ett undantag som gäller pojkarna i de övre tonåren. När det gäller förskolebarn och yngre skolbarn är föräldrarna fortfarande mer kompetenta, och de som under kommande år kommer att bli småbarnsföräldrar tillhör redan en generation som räknas som kompetenta internetanvändare.

Viktigt att observera här är att vi har mätt kompetens på en allmän nivå och att svaren bygger på självuppskattningar. Nivåerna är relativa. Kompetens skulle också kunna definieras annorlunda och inkludera mer av förmåga till kritisk värdering.³ Laboratorieundersökningar hade kunnat fördjupa analysen.⁴

Vad krävs för delaktighet i informationssamhället?

Idag, efter 15 år med Internet, känner sig 58 procent av befolkningen till stor del delaktig eller helt och fullt delaktig ”i det nya informationssamhället”. Det är visserligen en majoritet, men nästan lika många känner sig fortfarande inte hemmastadda i den digitala världen. Jämfört med känslan för tio år sedan har det dock skett en betydande förändring. Då, år 2000, var det bara 35 procent av befolkningen som kände sig delaktiga.⁵ Under tio års tid har således 20 procent ytterligare kommit att känna sig mer delaktiga. Det är en mer långsam utveckling än vad teknikutusiasterna tänkte sig i början 90-talet. En ny teknik tar tid att sjunka in.

Hur ser då situationen ut idag och hur är det med ungdomarna, som av en del betraktas som ”digitalt infödda”? Helt klart är att de flesta pensionärer inte känner sig delaktiga i informationssamhället. Men även hälften av de yngsta (12–13 år) känner att de står utanför. Mittpunkten då hälften känner sig stå utanför och hälften delaktiga går vid värdet 1,5 (den raka blå linjen). Mest delaktiga känner sig de äldre unga, i åldrarna 20 till 35 år.

3 van Deursen & van Dijk (2009). Improving digital skills.

4 se tex. van Deursen & van Dijk (2008). Measuring digital skills.

5 Findahl, O. (2000). Svenskarna och Internet 2000. World Internet Institute.

I vilken mån har man en känsla av delaktighet i informationssamhället?

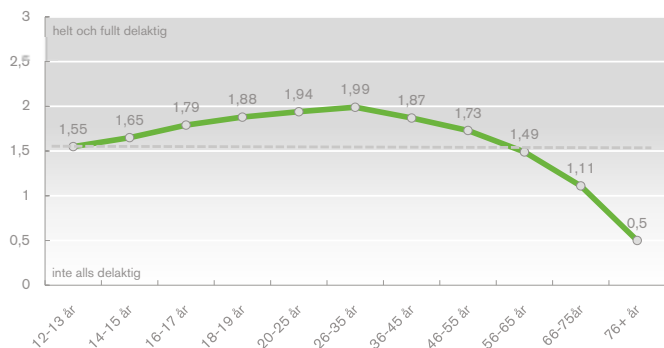

Diagram 6:16 Genomsnittlig känsla av delaktighet i informationssamhället i olika åldrar från 12 år och uppåt. (0 = inte alls delaktig; 3= helt och fullt delaktig).

Vi ska nu fråga oss vad det är som utmärker de som upplever att de är fullt delaktiga i det nya informationssamhället? Studerar vi deras svar finner vi de har en hög datorkompetens och en stor erfarenhet av att arbeta med texter i datorn. De tycker att det är lätt att söka och hitta information på Internet och de kan oftast på egen hand lösa problem som uppkommer vid dator- och internetanvändandet.

Den upplevda delaktigheten hänger ihop med ett flitigt utnyttjande av Internet hemma och i skolan eller på arbetet. Det är särskilt några aktiviteter som är viktiga för känslan av delaktighet: e-handel, nyheter, tidningsläsning och information om produkter. Även möjligheterna att boka och köpa resor på Internet, utföra bankärenden, kolla tidtabeller, göra faktakoll och ta del av information om samhällsfrågor, är viktiga för känslan av delaktighet i det nya informationssamhället. Känner man att man behärskar att utföra dessa aktiviteter på Internet upplever man sig också som delaktig i informationssamhället.

7 Påverkar internetanvändningen andra aktiviteter?

BARN OCH UNGDOMAR ÄGNAR mer och mer tid åt Internet ju äldre de blir. Samtidigt finns det stora variationer inom åldersgrupperna. Medan en del ägnar någon timme i veckan åt Internet, tillbringar andra 30–40 timmar i veckan framför datorn, omkring 4–5 timmar om dagen. I vilken mån påverkar en sådan stor användning av Internet andra aktiviteter?

Ser vi först på sambandet med andra medieaktiviteter så finns det ett positivt samband mellan internetanvändning och musiklyssnande och tv-tittande. De som ägnar mycket tid åt Internet tenderar också att ägna mycket tid åt att lyssna på musik och se på tv. Även om sambanden inte är så starka är de statistiskt signifikanta. Ännu starkare blir sambanden om vi skiljer mellan pojkar och flickor, eftersom det är bland flickorna som längre Internettid har ett samband med mycket musiklyssnande och tv-tittande.¹

Ett samband är negativt. Det gäller bokläsning. Ju mer tid man ägnar åt Internet desto färre böcker läser man.² Det gäller framför allt bland flickorna.

Övriga fritidsaktiviteter tycks inte påverkas av internetanvändningen. Tiden som man använder till Internet har inget samband med om man dansar och spelar teater på fritiden, om man spelar ett instrument, målar eller fotograferar, sitter på café, träffar kompisar etc. Däremot finns ett negativt samband bland pojkarna mellan Internet och motion. Ju mer tid man ägnar Internet desto mindre idrottar och motionerar man.³ Men det kan också vara så att de som motionerar lite ägnar mer tid åt Internet.⁴

Vi kan inte utifrån dessa sambandsanalyser säga något om orsakssambanden, utan bara att pojkar som ägnar mycket tid åt Internet tenderar att motionera mindre. För flickorna gäller att lång tid med Internet hör samman med ett större musiklyssnande och tv-tittande samtidigt som bokläsandet är mindre än hos flickor som inte ägnar så mycket tid åt Internet.

Både musiklyssnande och tv-tittande är aktiviteter som många ungdomar, mer än hälften, ofta utför samtidigt som de är online ute på Internet.⁵

Riktat vi in oss på de som använder Internet 25 timmar eller mer i veckan (10 procent av alla) kan vi se vissa skillnader jämfört med andra i samma åldersgrupper:

Bland flickorna: 27 procent läser aldrig en bok jämfört med 7 procent i medeltal för flickor

Bland pojkarna: 22 procent idrottar inte jämfört med 9 procent i medeltal för pojkar

Läser flickorna färre böcker om de är internetanvändare?

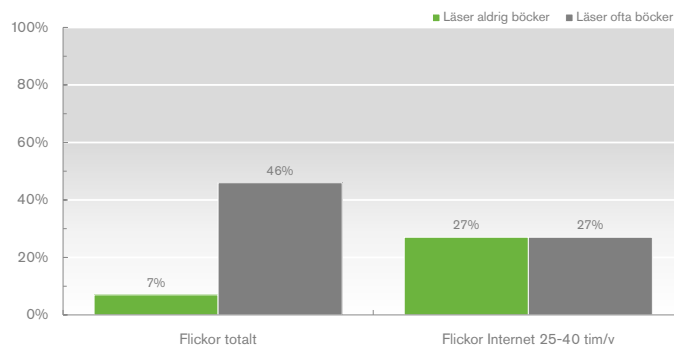

Diagram 7.1 Andel flickor som läser böcker bland flickor i allmänhet jämfört med de som använder Internet mycket (25–40 timmar i veckan) (N=137).

¹ Internettid bland flickor – musik-tid: .42 ($p \leq 0,01$); Internettid bland flickor – tv-tid: .23 ($p \leq 0,05$).

² Internettid bland flickor – bokläsning: -.23 ($p \leq 0,01$).

³ Internettid bland pojkar – motionerande: -.25 ($p \leq 0,01$).

⁴ Det har varit svårt att påvisa samband mellan t.ex. IT-användning och ökad vikt. Se t.ex. Jackson et.al. 2010, Children's Information Technology (IT) Use and Their Physical, Cognitive, Social and Psychological Well-Being.

⁵ 60 procent av ungdomarna 16–25 år brukar oftast göra andra saker samtidigt som de är online.

Motionerar pojkar som är flitiga internetanvändare mindre än pojkar i allmänhet?

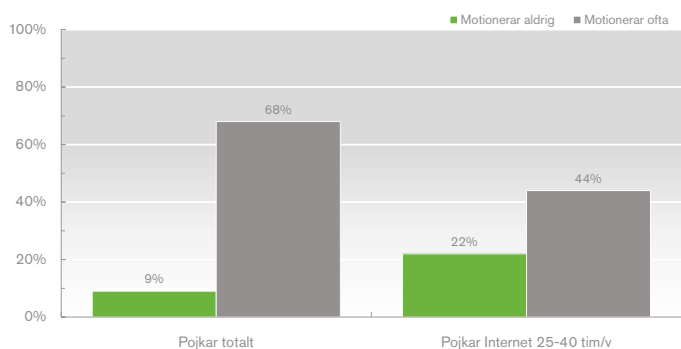

Diagram 7.2 Andel pojkar som motionerar bland flitiga internetanvändare (25–40 timmar i veckan) jämfört med pojkar i allmänhet (N=99).

Viktigt att observera är att dessa positiva och negativa samband mellan internetanvändning och andra aktiviteter gäller enbart för en del av dem som spenderar mycket tid med Internet. Ser vi bara till frekvensen, om man är daglig användare eller använder Internet flera gånger dagligen, så tycks det inte påverka andra fritids- eller medieaktiviteter. Det är först när Internettiden uppgår till fyra timmar om dagen eller mer som vi finner dessa samband.

Samtidigt kan vi inte säga något om orsakssambanden. Vi kan inte säga att internetanvändningen tar död på bokläsningen och tränger undan all motion. Det är inte heller så enkelt att vi kan säga att mycket lång tid framför datorn leder till att bokläsning försvinner och motionen minskar. Det kan vara så att flickor som inte läser böcker har mer tid för Internet och att pojkar som inte gillar att motionera istället kan ägna sig åt datorn.

8 Ägnar man för mycket tid åt Internet?

DET FINNS EN DRAGNINGSKRAFT I ATT VARA ONLINE, att vara ute på nätet. Har man väl börjat surfa runt kan det vara svårt att sluta. Det gäller särskilt för ungdomar, där vardagslivet inte sätter upp samma begränsningar som för de som har arbete och familj. Även om de flesta bara använder Internet drygt en timme om dagen, eller tio timmar i veckan, finns det personer som är online i hemmet 40–50 timmar i veckan.

Tecken på att internetanvändningen håller på att gå för långt kan vara att man känner sig orolig och deppig när man inte kan vara online. Man kan glömma bort vanliga behov som att äta och sova. Det kan också vara så att andra människor börjar oroa sig och man kanske kommer i konflikt, åtminstone i diskussion, med sin familj. Kanske har man också insett problemet och försökt begränsa sin användning av Internet utan att lyckas.

Vi har använt oss av fem frågor för att försöka uppskatta i vilken utsträckning det finns ett sådan problematisk användning bland de svenska internetanvändarna. På varje fråga kan man svara: aldrig, någon gång, ofta och mycket ofta. Svarar man aldrig får man 0 poäng och svarar man mycket ofta får man 3 poäng. Maximalt kan man således få 15 poäng ($3 \cdot 5 = 15$), om man svarar ”mycket ofta” på alla fem frågorna.¹

Den första frågan som man ska ta ställning till är: ”Jag tillbringar alltför mycket tid med Internet”. Den kan ge en indikation på hur omfattande internetanvändningen har börjat bli.

Var tredje internetanvändare (37 procent) i åldern 12–30 år svarar att de aldrig upplevt att de tillbringar för mycket tid med Internet (jämför med 47 procent bland internetanvändarna totalt). 38 procent svarar ”någon gång”, 21 procent svara ”ofta” och 5 procent svarar mycket ofta (Diagram 8.1).

Följer vi ungdomarna från 12 år och uppåt (Diagram 8.2) kan vi se att problemet med för mycket tid med Internet ökar fram till de övre tonåren för att sedan avta i sena 20-årsåldern. Flickorna har sin problemtopp när de är 14–15 år medan pojkarnas topp ligger något senare, 16–19 år.

¹ Frågorna var: Jag tillbringar alltför mycket tid med Internet. Kommer du någon gång i diskussion med din familj om att du ägnar för mycket tid åt Internet? Du känner dig orolig, deppig eller irriterade när du inte kan vara online? Händer det att du glömma bort vanliga behov som att äta och sova på grund av Internet? Har du någon gång försökt begränsa den tid du ägnar åt Internet utan att lyckas?

Händer det att du tillbringar alltför mycket tid med Internet?

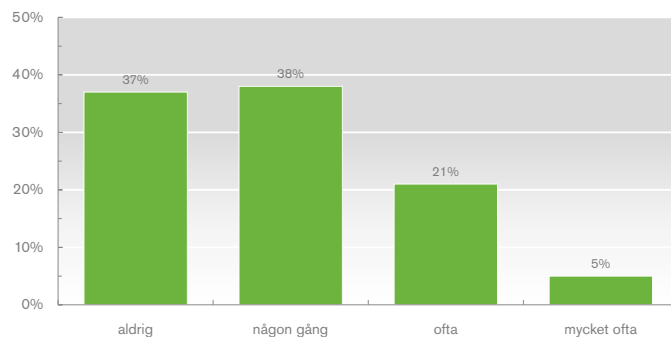

Diagram 8.1: Andel av internetanvändarna (12–30 år) som på olika sätt besvarat frågan om de tillbringar för mycket tid med Internet (N=835).

Hur ofta tillbringar unga män och kvinnor för mycket tid med Internet?

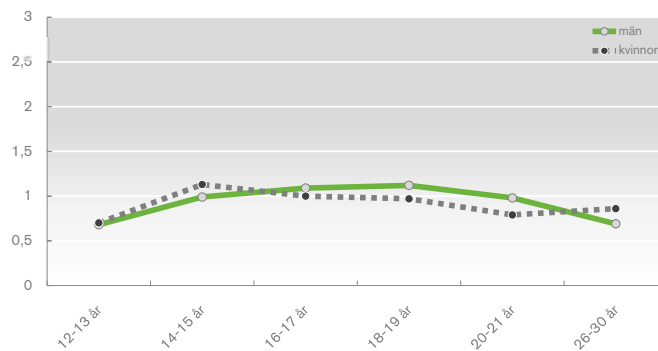

Diagram 8.2: Genomsnittspoäng för de unga manliga och kvinnliga internetanvändarna på frågan om de tillbringar för mycket tid med Internet (skala 0–3) (N=678).

För att vi ska kunna tala om ett problematiskt användande krävs det emellertid mer än känslan av att man ibland tillbringar för mycket tid med Internet. Ett tecken kan vara att andra människor i ens närhet blir störda eller tycker att det gått för långt. Det drabbar 10–15 procent av ungdomarna särskilt yngre flickor 14–15 år (18 procent). Med åldern avtar dessa problem när ungdomarna flyttar hemifrån, men i alla åldrar vållar ett överdrivet internetanvändande diskussioner i den närmaste

omgivningen. Ofta händer det hos en av fem, men mycket ofta händer det bara hos några få procent av användarna.

Mer allvarligt kan det vara om man känner sig orolig, deppig eller irriterad när man inte kan vara online. De flesta ungdomar (68 procent) känner inte igen sig i detta, men 8 procent, instämmer att de ofta eller mycket ofta känner sig oroliga och deppade när de inte kan vara uppkopplade.

Ett mycket intensivt användande av Internet kan också leda till att man glömmet bort vanliga behov som att äta och sova. Men inte heller detta är så vanligt bland ungdomar. 82 procent säger att de aldrig har upplevt detta, men 4 procent instämmer. De har ofta varit så uppslukade av att vara online att de glömt bort tid och rum.

Slutligen har vi frågat om man någon gång försökt begränsa den tid man ägnar åt Internet utan att lyckas. Underförstått är att man har upplevt sin användning som problematisk och försökt kontrollera den. 6 procent instämmer. De har försökt minska sin tid framför datorn utan att lyckas. 81 procent av ungdomarna däremot svarar nej, de har inte haft några sådana problem.

Vilka konsekvenser har användandet av Internet?

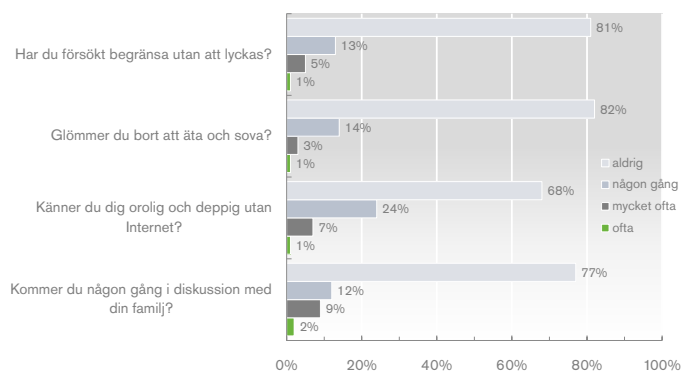

Diagram 8.3: Andelen internetanvändare (12–30 år) som upplevt olika problem i samband med sin användning av Internet (N=113).

Sammantaget upplever två av tre ungdomar att de ibland tillbringar för mycket tid med Internet. Men endast hos några få procent ställer detta till mer allvarliga problem. Slår vi ihop de tre frågorna som alla åldrar svarat på och summerar, får vi bättre överblick över hur många det är som har mer allvarliga problem.² Beroendeskalan löper från 0 till 9. De som aldrig upplevt några problem får 0 och de som svarar ”mycket ofta” på alla frågor når upp till 9 poäng.³

En av tre tycker, som vi har sett, att de ibland tillbringar för mycket tid på Internet. Men det krävs att man besvarat åtminstone några av de andra frågorna med ”ofta” eller ”mycket

ofta”, för att få en hög poäng på problemskalan. Vi kan se i diagrammet (8.4) att det är ungdomarna mellan 16 och 19 år som har mest problem med sin användning av Internet. Av ytdiagrammet (8.5) framgår det att nivåerna genomgående är mycket låga. 7 procent av ungdomarna 16–17 år har fått 6 eller högre poäng, vilket innebär att de svarat ”ofta” på åtminstone några av frågorna. Denna andel sjunker med stigande ålder och den minskar även bland de yngre.

Hur stora är problemen?

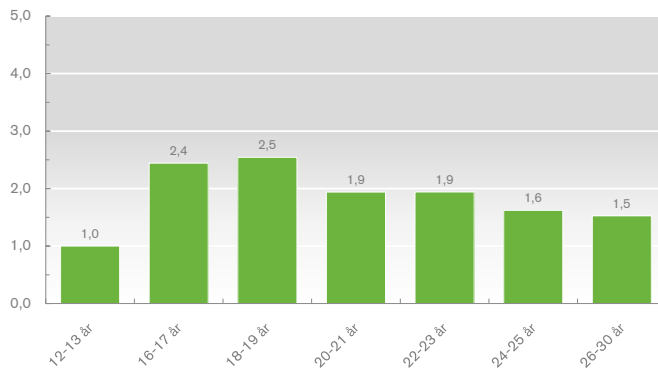

Diagram 8.4: Medelvärde på problemskalan (0–9 poäng) i åldrarna 12 till 30 år (N=192).

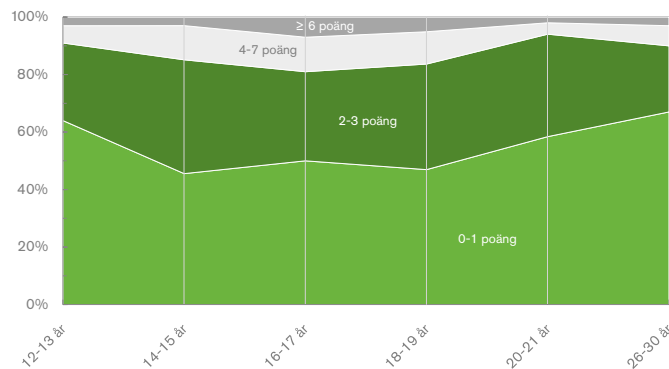

Diagram 8.5: Antal poäng i olika åldersgrupper efter ungdomarnas svar på frågorna om problem kring internetanvändandet (skala 0–9 poäng) (N=835).

Sambandsanalys

Vad är det då som karakteriserar de som hamnar högt på skalan? Det första är användartiden. Det föreligger ett starkt samband mellan tiden som ägnas Internet och instämmande svar på problemfrågorna. Ju mer tid, desto mer problem. Det finns också ett samband med hög underhållningsanvändning, d.v.s. musik, video och spel, liksom det finns ett samband med kommunikation och användargenererat innehåll inkluderande bloggar och communities. Det är alla aktiviteter som engagerade användare kan ägna mycket lång tid åt.

2 Endast tre av frågorna ställdes till ungdomarna 12–15 år.

3 Frågorna var: Jag tillbringar alltför mycket tid med Internet. Kommer du någon gång i diskussion med din familj om att du ägnar för mycket tid åt Internet? Du känner dig orolig, deppig eller irriterad när du inte kan vara online?

Sambandsmått:

Problematiskt användande – Internettid hemma:	0,34, $p \leq 0,01$
Problematiskt användande – underhållning:	0,23, $p \leq 0,01$
Problematiskt användande – användargenererat:	0,23, $p \leq 0,01$
Problematiskt användande – kommunikation:	0,21, $p \leq 0,01$

Endast några enstaka personer når höga poäng. De har alla svarat att de mycket ofta känner sig deppiga och oroliga när de inte är uppkopplade; att de mycket ofta glömt bort att äta och sova; att de mycket ofta försökt begränsa sin användning av Internet utan att lyckas. Nio är studenter, två är arbetslösa och en är sjukskriven. Med ett undantag uppgår deras tid i hemmet med Internet till flera timmar dagligen och medeltalet är 30 timmar i veckan, d.v.s. omkring 4 timmar om dagen. Några är uppe i en daglig Internettid på 6 timmar eller mer. Musik och spel utgör en väsentlig del av deras Internetaktiviteter. Några är bloggare och några ägnar mycket tid åt communities. Men det finns inget enkelt mönster som karakteriserar de internetanvändare som upplever problem med sin användning av Internet. De flesta ägnar mycket tid åt Internet. Det innebär dock inte att alla som i timalst sitter framför datorn har problem. Huvuddelen av de som ägnar Internet mycket tid instämmer inte i några av ovanstående påståenden om problem. Det är således en mycket liten del av de ungdomar som ägnar mycket daglig tid åt Internet som kan sägas ha allvarliga problem. Däremot är det betydligt fler, en av tre, som ibland upplever att de tillbringa för mycket tid med Internet.

Vid en internationell jämförelse, där man använt samma frågor i flera länder, hamnar de svenska ungdomarna långt under de nivåer som har framkommit i andra länder. Det gäller också när undersökningarna har genomförts på liknande sätt och med exakt samma frågor.⁴

⁴ Smahel et.al. (2009). Comparing addictive behavior on the Internet in the Czech Republic, Chile and Sweden.

9 Vilken betydelse har föräldrarnas utbildning och ekonomi på sina barns internetanvändning?

SVERIGE TILLHÖR DE LÄNDER MED STÖRST social och ekonomisk jämlikhet. I internationell jämförande statistik brukar man använda sig av ett Gini-index, som mäter de ekonomiska skillnaderna mellan de rikaste och fattigaste i landet. Ju lägre värde desto mindre är skillnaderna. Sverige uppvisar bland de lägsta värdena (25), medan England (36) och USA (41) hamnar betydligt högre liksom Brasilien (59) som toppar listan.¹

Det innebär inte att alla i Sverige är lika rika utan att de rikaste tio procent bara är sex gånger så rika som den fattigaste tiondelen. I USA är den rikaste tiondelen sexton gånger så rika som de fattigaste.

Samtidigt vet vi att var femte barn i Sverige under 18 år bor i en familj som har svårt att klara av löpande utgifter för t.ex. hyra och mat. En tredjedel av barnen mellan 10–18 år upplever att de inte har råd att följa med och göra något med sina kompisar.² Av ensamstående föräldrar har 17 procent låg ekonomisk status (disponibel inkomst under 161 000) medan detsamma gäller 7 procent av sammanboende föräldrar.

Även i ett land som Sverige finns det sålunda ganska många barn som växer upp i familjer med svag ekonomi, där inte mycket pengar blir över sedan mat och räkningar är betalda. Vilken betydelse har detta för barn och ungdomars tillgång till och användning av Internet?

Förskolebarn

Dagens förskolebarn har föräldrar som i många fall är vana internetanvändare. Endast i några enstaka familjer saknas tillgång till Internet. Det innebär att datorer och Internet blivit lika vanligt som tv i dessa småbarnsfamiljer. Nästan alla har Internet oberoende av utbildning eller inkomst.³ Därmed

spelar de socioekonomiska villkoren ingen direkt roll för småbarnsföräldrarnas tillgång till Internet.

Som vi sett tidigare börjar barn bekanta sig med datorer och Internet redan när de är några år gamla. Strax efter fyra års ålder har hälften av barnen börjat använda Internet åtminstone ibland. Andelen internetanvändare blir allt större när de blir äldre och deras användning blir mer frekvent. Avgörande är här föräldrarnas inställning till Internet som teknik och medium eftersom de lotsar in sina barn i Internetvärlden. I vilken mån har familjeförhållandena någon betydelse för hur tidigt barnen introduceras för Internet?

Här kan vi se att föräldrarnas utbildningsnivå har betydelse. Det är betydligt vanligare bland välutbildade föräldrar att deras barn börjar använda Internet tidigt även om Internet finns att tillgå i de flesta familjer. Det är också de välutbildades barn som tidigare blir vardagsanvändare av Internet.

Har föräldrarnas utbildningsnivå betydelse för om barnen använder Internet?

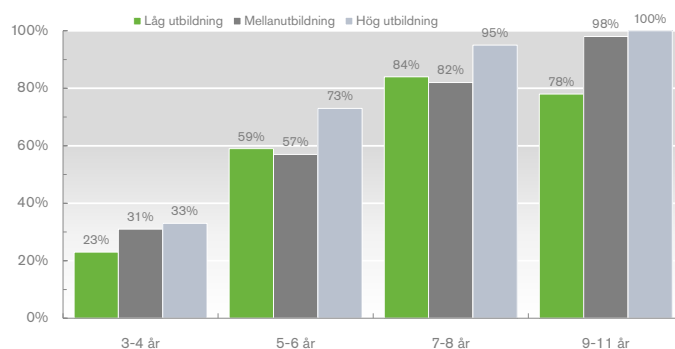

Diagram 9.1 Andel barn som använder Internet ibland i olika åldersgrupper fördelat efter föräldrarnas utbildningsnivå.

¹ Human Development Report 2005. UNDP, 2005. Se också Findahl (2008). Sverige i ett internationellt perspektiv. Del 2. Sverige i världen.

² SCB (2007). Barn och deras familjer 2006.

³ Findahl. Svenskarna och Internet 2009.

Har föräldrarnas utbildningsnivå betydelse för om barnen använder Internet?

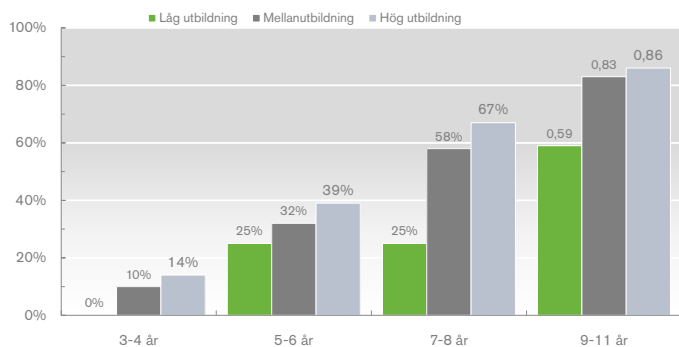

Diagram 9.2 Andel barn som använder Internet dagligen eller minst någon gång i veckan i olika åldersgrupper fördelat efter föräldrarnas utbildningsnivå.

Särskilt i skolstartsåldern skiljer sig barnens Internet-erfarenheter åt beroende på deras familjeförhållanden. Har de välutbildade föräldrar kommer de till skolan väl förberedda för att använda Internet, medan många barn till mindre välutbildade föräldrar börjar skolan utan större erfarenheter av Internet. Det är en situation som kan likna den som gäller för barns läsning och skrivning. Välutbildade föräldrar har aspirationer och ambitioner för sina barn och många gånger en miljö som främjar lärande.⁴ Men kunskaperna om dessa förhållanden, och hur skillnaderna ser ut, är ännu så länge bristfälliga.

Hur ofta använder barnen Internet när de börjar skolan?

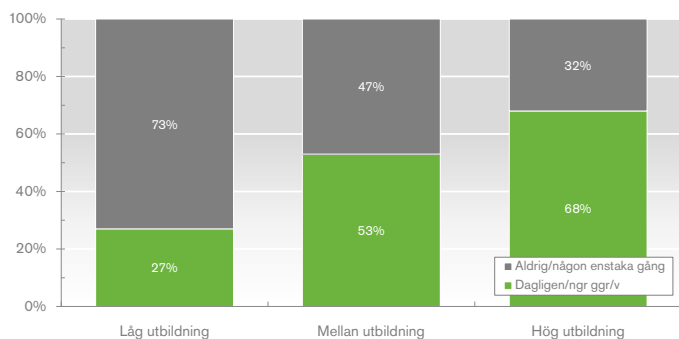

Diagram 9.3 Andel barn 7-8 år som vardagsanvänder Internet uppdelat efter föräldrarnas utbildningsnivå.

Det finns således stora skillnader i barns erfarenheter av Internet när de börjar skolan. Många använder Internet bara 1 timme i veckan, medan andra ägnar Internet 10 timmar eller mer i veckan.

Hur varierar Internettiden bland de som är 7-9 år?

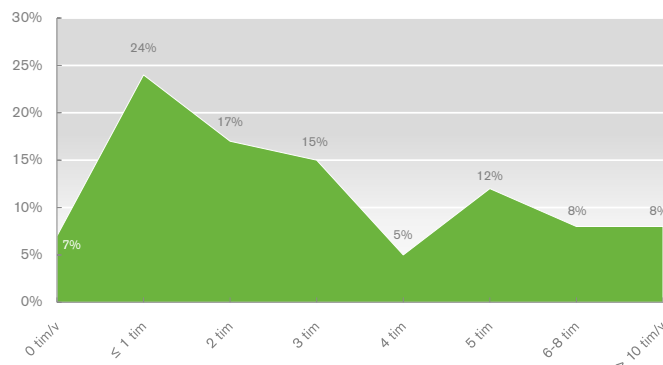

Diagram 9.4 Andel av internetanvändarna 7-9 år som använder Internet olika lång tid.

Skolbarn 12 - 15 år.

När barnen har gått några år i skolan och börjat identifiera sig med andra ungdomar blir deras egna intressen allt mer styrande och föräldrarnas påverkan avtar. De flesta har visserligen föräldrar som också använder Internet, men föräldrarnas utbildning och inkomst har nu i de flesta fall mindre betydelse. Nästan alla har tillgång till Internet i hemmet, de flesta föräldrar använder också Internet hemma, även om omfattningen av internetanvändningen varierar. Några direkta skillnader i tid som ägnas åt Internet hemma, som kan hänföras till utbildning eller inkomst, finns dock inte. Snarare är det så att lågutbildade föräldrar ägnar mer tid åt Internet i hemmet. Det finns dock en liten grupp familjer, där föräldrarna har låg utbildning och låg inkomst, och där Internettillgång saknas. Ungdomar i sådana familjer är ändå ofta internetanvändare, även om de får gå till kompisar och andra ställen för att koppla upp sig. Det finns således fall av ekonomiskt svaga familjer som har problem att skaffa dator och Internet till sina barn, men de är inte tillräckligt många för att påverka sambandsanalysen i stort.

Men i stort är användningen av Internet allmänt utbredd i föräldragenerationen, oberoende av inkomst och utbildning, vilket innebär att nästan alla barn idag växer upp i familjer där Internet ingår som en del i vardagslivet. I en del familjer är användningen mycket omfattande medan den är sparsam i andra. Detta hänger dock inte ihop med inkomst och utbildning. Flitiga internetanvändare liksom försiktiga användare finns i alla samhällsklasser.

Det finns dock andra samband mellan barn och föräldrar. Om en förälder är en flitig internetanvändare i hemmet så ökar sannolikheten att också barnet ägnar Internet mycket tid. Det gäller både Internet i hemmet och hos kompisar. Ett högt utnyttjande av Internet hos föräldrarna tenderar att smitta av sig bland deras barn.

Även föräldrarnas datorkompetens och om de är intresserade av att prova nya tekniska saker har betydelse för barnens användning av Internet. Sammantaget visar detta att föräldrarnas egen internetanvändning, deras kunnighet och

⁴ Se t.ex. Livingstone (2009). Children and the Internet.

inställning till att prova nya saker har en positiv inverkan på barnens användning av Internet. Sambanden är statistiskt signifikanta men många andra saker som barnens egna intressen spelar in.⁵ 84 procent av barn till föräldrar som upplever sig som mycket datorkunniga upplever sig också som ganska mycket eller mycket kunniga. Det ska jämföras med att 70 procent av barn till icke särskilt datorkunniga föräldrar ändå upplever sig som mycket eller ganska mycket kunniga. En viss skillnad men inte avgörande. Kunniga föräldrar kan vara bra att ha. De är inte utslagsgivande men hjälper till.

Vem har en egen dator?

Totalt är det tre av fyra (79 procent) i åldrarna 12 – 30 år som har en egen dator. Det varierar med åldern, från 55 procent bland 12-åringarna till över 90 procent bland pojkarna kring 20 år. Upp till 16 års ålder finns inga skillnader mellan pojkar och flickor, men sedan drar pojkarna ifrån. 90–95 procent av pojkarna i övre tonåren har en egen dator jämfört med 75–85 procent av flickorna. Det verkar vara viktigare för alla pojkar i dessa åldrar fram till 30-årsåldern att ha en egen dator medan det finns en grupp flickor som av olika skäl använder en gemensam eller någon annans dator.

Hur många har en egen dator?

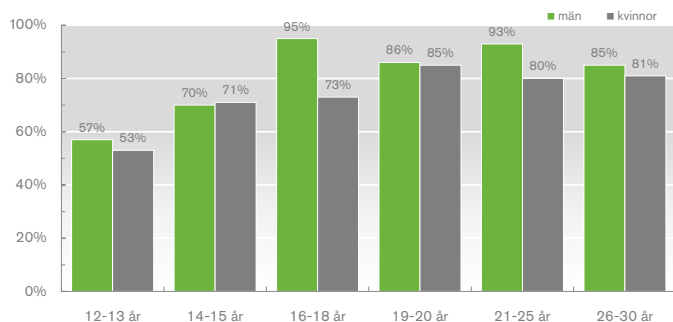

Diagram 9.5 Andel av ungdomar i åldrarna 12–30 år som har en egen dator.

Hur många har en bärbar dator?

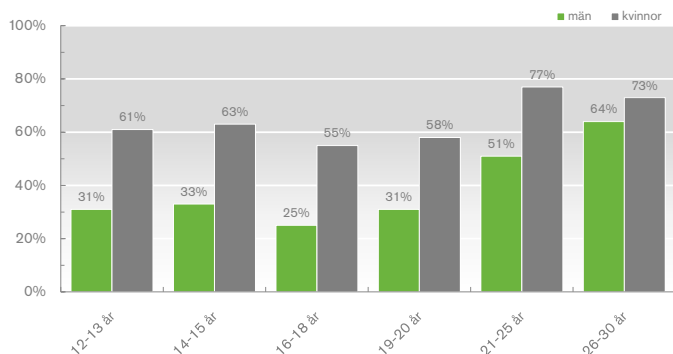

Diagram 9.6 Andel av internetanvändarna i åldrarna 12-30 år som har bärbar dator.

⁵ Föräldrars Internettid hemma – barns Internettid hemma: .24 (p < .01). Föräldrars datorkunnighet – barns inställning till att prova nya tekniska apparater: .280 (p < .01).

Flickorna har bärbara datorer, pojkarna stationära

Däremot väljer flickorna, redan från 12 års ålder bärbara datorer, i mycket högre utsträckning än pojkarna, medan pojkarna har stationära datorer. Den troligaste förklaringen till detta är pojkarnas spelande online, vilket kräver en dator med bra prestanda. Sådan prestanda fås billigast i stationära datorer. Flickorna prioriterar flexibilitet och vill ha tillgång till sina sociala nätverk och bloggar överallt. Det kräver mobilitet men ingen kapacitetsstark dator.

Föräldrars utbildning har betydelse under förskoleåren

I många länder finns det ett klart samband mellan skolbarnens socioekonomiska familjeförhållanden och deras tillgång till en egen dator.⁶ I Sverige, där spridningen av Internet nått mycket långt, är detta samband svagt. Föräldrarnas utbildning och inkomst, eller yrke – om de är arbetare eller tjänstemän – har överlag liten betydelse för om barnen har egen dator eller inte. Det finns dock en liten grupp, 5 procent i åldrarna 12–15 år, vars föräldrar har låg inkomst och låg utbildning, där få av ungdomarna (en av tre) har en egen dator.

Däremot spelar föräldrarnas utbildning roll för hur tidigt barnen börjar använda dator och Internet. Barn till välutbildade föräldrar introduceras tidigare än andra för Internet. När barnen börjar skolan i 7–8 årsåldern är skillnaderna betydande. En del – två av tre med välutbildade föräldrar – är redan vardagsanvändare av Internet, medan andra – tre av fyra till lågutbildade föräldrar – aldrig eller bara någon enstaka gång provat på Internet.

När skolbarnen blir tonåringar förändras inflytandet från familjemiljön. Nu är det inte föräldrarnas utbildning utan deras kunnskap, intresse för att testa nya tekniska saker och egen internetanvändning som har en positiv påverkan på barnens användning av Internet.

⁶ Se t.ex. Livingstone & Helsper (2007). Gradiations in digital inclusion: Children, young people and the digital divide.

10 Avslutning

När Internet etablerades på 1990-talet och började att spridas bland befolkningen var Internet i stor utsträckning sammankopplat med avancerad teknologi. Visserligen behövde man inte vara programmerare för att använda Internet men det fanns tekniska barriärer att övervinna och en rad kommandon att lära sig. Unga tekniskt intresserade män var överrepresenterade bland användarna och skillnaderna var stora mellan arbetare och tjänstemän, mellan män och kvinnor. Fortfarande för bara fem–sex år sedan var Internet inget för barn, knappast ens något för yngre skolbarn. Nybörjaråldern, mätt som att hälften av en årsgrupp börjat använda Internet, låg då vid nio år. Sedan dessa har den genomsnittliga nybörjaråldern sjunkit med ett år för varje år som gått. Idag ligger den strax över fyra år.

Ju yngre föräldrarna är, desto mer aktiva är de som internetanvändare. Det innebär att små barn idag, växer upp i en hemmiljö där datorer och Internet ingår som en självklar del. Enkla spel och video är det som dominerar innehållet på Internet för förskolebarnen. När barnen börjar skolan har nästan alla tillgång till Internet och de flesta har också börjat att använda det. Men barnens Interneterfarenheter skiljer sig åt beroende på föräldrarnas utbildningsbakgrund. Bland barn till högutbildade föräldrar, som har börjat skolan, är det 67 procent som använder Internet åtminstone någon gång i veckan medan motsvarande andel vardagsanvändare är 25 procent bland barn till lågutbildade föräldrar.

När barnen har gått några år i skolan och börjat identifiera sig med andra ungdomar blir deras egna intressen alltmer styrande och föräldrarnas påverkan avtar. Föräldrarnas utbildning och inkomst blir av mindre betydelse. Men fortfarande finns det kvar ett samband mellan föräldrars och barns internetanvändning. Om en förälder är en flitig internetanvändare så ökar sannolikheten att också barnet ägnar Internet mycket tid. Även föräldrarnas datorkompetens och om de är intresserade av att testa nya tekniska saker har en positiv inverkan på barnens användning av Internet.

I takt med att barnen lär sig läsa och skriva öppnar sig Internetvärlden med webbsidor och kommunikation. Direktkommunikation via instant messaging och sociala nätverk

på Internet blir tillgängliga. Den genomsnittliga Internettiden fördubblas under de tidiga tonåren från 6 timmar i veckan till 13. Andelen videotittande och spelande minskar, tydligast hos flickorna, medan pojkarnas spelande är omfattande fram till 20-årsåldern. Flickorna är istället tidigare och mer aktiva när det gäller att delta i de sociala nätverken och också att kommunicera med instant messaging – ett kommunikationssätt som blir allt mer dominerande även bland de unga männen i de övre tonåren.

Redan i 12–13 årsåldern skriver var femte flicka på en blogg och totalt är det fyra av tio unga kvinnor som skriver eller har skrivit på en egen blogg och 70 procent läser andras bloggar. Bloggandet är inte någon frekvent aktivitet hos internetanvändarna i allmänhet, men det bärs fram av ungdomsgrupperna och särskilt de yngre kvinnorna. Överhuvudtaget är det ungdomarna som står bakom mycket av det användargenererade innehållet, i det som brukar kallas webb 2.0, inte bara när det gäller bloggar och sociala nätverk utan också när det gäller bilder och video som laddas upp och görs tillgängliga på nätet. 55–80 procent av det användargenererade innehållet på Internet produceras av de som är yngre än 25 år, och höjer vi åldersgränsen till 35 år omfattar deras produktion 70–90 procent.

I takt med att tonåringarna lägger ned allt mer tid på Internet ju äldre de blir så ökar också mångfalden i deras användning. Intresset för nyheter, samhällsinformation, e-handel, Internet som praktiskt hjälpmedel och faktakoll ökar. Ungefär samtidigt ökar också antalet som använder Internet för sin egen produktion – foton, bloggar och sociala nätverk. Underhållning på nätet, via musik, film och video, har redan 12–13 åringarna börjat använda.

När ungdomarna är ytterligare några år äldre, i övre tonåren, har deras aktiviteter på Internet blivit ännu mer varierade. Förutom kommunikation är det framför allt inom områdena nyheter (här ingår också tidningsläsning) och kunskap/fakta som man blir ännu mer aktiv. Internet utnyttjas också i större utsträckning än tidigare som medieplattform och för e-handel. Även samhällsinformation på Internet utnyttjas mer än tidigare.

All kommunikation, vare sig det gäller IM, blogg, e-post eller sociala nätverk är hos ungdomarna i första hand riktad till de nära vännerna. Det kan tyckas paradoxalt att använda ett globalt internationellt kommunikationsmedel på detta sätt, men Internet har även underlättat kommunikationen till de närmaste och den kommunikationen är för de flesta ungdomar den mest angelägna.

Tydligt är att de unga männen (16–25 år) enligt sig själva har en större teknisk kompetens än andra, inklusive föräldrar, och att de också uppskattar sin egen allmänna datorkompetens som hög. När det gäller att arbeta med olika datorprogram är skillnaderna små mellan olika åldersgrupper och mellan ungdomar och föräldrar.

Skillnaderna är också överlag små mellan föräldrarna och de yngre pojkarna (12–15 år) och de äldre flickorna (16–25 år). Däremot har de yngre flickorna redan inhämtat mycket programerfarenhet, mer än föräldrarna och pojkarna. Det beror, som vi tidigare sett, på deras aktiva engagemang att arbeta med och ladda upp bilder och video.

Sammantaget visar detta att skillnaderna mellan föräldrar och ungdomar i Internetkompetens i de flesta fall är ganska små, med ett undantag för pojkarna i de övre tonåren. När det gäller förskolebarn och yngre skolbarn är föräldrarna fortfarande mer kompetenta, och de som under kommande år kommer att bli småbarnsföräldrar tillhör redan en generation som räknas som kompetenta internetanvändare.

Några skillnader mellan pojkar och flickor existerar inte i förskoleåldern. Flickorna gör samma sak som pojkarna: spelar spel, ser på video och chattar. Men vid 10–11 årsåldern börjar pojkars och flickors olika intressen göra sig gällande. En del flickor söker upp webbplatser med hästar eller mode och klippdockor, medan en del pojkar intresserar sig för spel som World of Warcraft eller sport eller handelsplatser som Blocket.

Till en början skiljer sig inte heller tiden som ägnas åt Internet åt mellan pojkar och flickor. Det är först vid 11-årsåldern som tiderna för en del pojkar drar iväg när de börjar ett mer intensivt

spelande. Det påverkar även genomsnittstiderna i stort vilket medför att skillnaderna i tid mellan pojkar och flickor ökar.

Tillgången till egna datorer är ungefär lika stor bland pojkar och flickor, med undantag för bland äldre ungdomar kring 20 år, där nästan alla pojkar (90–95 procent) har en egen dator medan något färre (75–85 procent) bland flickorna har det. Däremot väljer flickorna i mycket större utsträckning bärbara datorer medan en större andel av pojkarna har stationära datorer. Det passar till deras spelande medan flickorna vill vara mer mobila med tillgång till sina sociala nätverk och sitt bloggande.

Flickorna och de unga kvinnorna är i många avseenden mer aktiva och flera år före pojkarna när det gäller användningen av Internet, bortsett från spelandet. Delvis beror det på att de producerar ett innehåll som intresserar dem. Flickorna anger samtidigt att de anser sig själva ha lägre teknisk kompetens och har mindre intresse för nya tekniska prylar.

Värt att tänka på när man talar om ungdomar och Internet är att skillnaderna är mycket stora mellan de aktiva entusiasterna och de mer ointresserade sällananvändarna. Alla ungdomar är inte med i "online communities". Var tredje är inte medlem i ett socialt nätverk. En av tre laddar inte upp bilder på nätet. Åtta av tio bloggar inte och närapå nio av tio laddar inte upp egna videos på nätet. Precis som bland de vuxna är skillnaderna bland de unga stora.

Avslutningsvis är det viktigt att framhålla att Internet inte är allt i barnens och ungdomarnas medievärld. Där ingår också traditionella medier som radio, tv, tidningar, tidskrifter, böcker, film och musik. Räkna vi ihop den tid som ägnas dessa traditionella medier finner vi att den upptar 75 procent av medietiden hos de som är 9–14 år. 25 procent av tiden ägnas åt Internet. Hos de äldre ungdomarna, 15–24 år, som är de mest aktiva internetanvändarna, upptar Internet ungefär en tredjedel av den totala tid som de ägnar åt massmedier.¹

¹ Mediebarometern, Nordicom–Sverige 2009. Se också Nielsen (2009). How Teens Use Media.

Referenser
Metod
Tabellbilaga

Referenser

- Buckingham, D.** (2007). *Beyond Technology. Children's learning in the age of digital culture.* Cambridge: Polity Press.
- Calvert, S.** Rideout, V. Woolard, J., Barr, R., Strouse, G. (2005). Age, Ethnicity, and Socioeconomic Patterns in Early Computer Use. A National Survey. *American Behavioral Scientist*, Vol. 48 No. 5, January 2005 590-607.
- Druin, (2009).** How Children Search the Internet with Keyword Interfaces. Human-Computer Interaction Lab. University of Maryland.
- Findahl, O.** (2009). *Svenskarna och Internet 2009.* World Internet institute.
- Findahl, O.** (2008). *Svenskarna och Internet 2008.* World Internet institute.
- Findahl, O.** (2008). Sverige i ett internationellt perspektiv. Del 2. Sverige i världen. World Internet Institute.
- Findahl, O.** (2007). *Svenskarna och Internet 2007.* World Internet institute.
- Findahl, O.** (2000). *Svenskarna och Internet 2000.* World Internet Institute.
- Findahl, O., & Zimic, S.** (2008). Unga svenskar och Internet 2008. World Internet Institute.
- Jackson, A., Witt, E., von Eye, A., Fitzgerald, H., & Zhao, Y.** (2010). Children's Information Technology (IT) Use and Their Physical, Cognitive, Social and Psychological Well-Being, *icds*, pp.198-203, 2010 Fourth International Conference on Digital Society, 201.
- Livingstone, S.** (2009). *Children and the Internet. Great Expectations, Challenging Realities.* Cambridge: Polity Press.
- Livingstone, S.** (2008). "Internet Literacy: Young People's Negotiation of New Online Opportunities." In T. McPherson (ed.), *Digital Youth, Innovation, and the Unexpected.* Cambridge, MA: The MIT Press, 2008. 101-122.
- Livingstone, S., & Helsper, E.** (2007). Gradations in digital inclusion: Children, young people and the digital divide. *New Media & Society*, Vol. 9, No. 4, 671-696 (2007).
- Nordicom-Sverige** 2009. Preliminär data (första halvåret) från undersökningen Mediebarometern 2009, Nordicom, Göteborgs universitet, Göteborg.
- Plowman, L., Stephen, C., & McPake, J.** (2010). *Growing up with technology. Young children learning in a digital world.* London: Routledge.
- Prensky, M.** (2001). Digital natives, digital immigrants. *On the Horizon*, 9, 5, pp 1-6.
- SCB** (2007). *Barn och deras familjer 2006.*
- Selwyn (2010).** Degrees of Digital Division: Reconsidering Digital Inequalities and Contemporary Higher Education. Monograph "Redefining the Digital Divide in Higher Education". *rusc vol. 7 n.º 1* (2010). *Revista de Universidad y Sociedad del Conocimiento.* Universitat Oberta de Catalunya.
- Selwyn, N.** (2009). The digital native – myth and reality. *Aslib Proceedings*, Year: 2009 Volume: 61 Issue: 4 pp. 364 - 379.
- Sook-Jung Lee, & Young-Gil Chae.** (2007). Children's Internet Use in a Family Context: Influence on Family Relationships and Parental Mediation. *CyberPsychology & Behavior*. October 2007, 10(5): 640-644.
- Tapscott, D.** (1998). *Growing up digital: the rise of the net generation.* New York: McGraw-Hill.
- Smahel, D., Vondrackova, P., Blinka, L., & Godoy-Etchverry, S.** (2009). Comparing addictive behavior on the Internet in the Czech Republic, Chile and Sweden. In G. Cardoso, A. Cheong & J. Cole (Eds.), *World Wide Internet. Changing Societies, Economies and Cultures.* University of Macau.
- van Deursen, A. and van Dijk, J.** (2008). Measuring digital skills. Performance tests of operational, formal, information and strategic Internet skills among the Dutch population. Paper presented at 58th Conference of the International Communication Association, Montreal, Canada. May 22-26, 2008.
- van Deursen, A., & van Dijk, J.** (2009) Improving digital skills for the use of online public information and services. *Government Information Quarterly* 26 (2009) 333-340.
- Zevenbergen, R., & Logan, H.** (2008). Computer use by preschool children. Rethinking practice as digital natives come to preschool. *Australian Journal of Early Childhood – Volume 33 No 1 March 2008*, pp. 37-44.

Metod

World Internet Institute har sedan år 2000 samlat in data om hur den svenska befolkningen använder informations- och kommunikationsteknik samt hur detta påverkar enskilda individer, familjer och samhället. Detta har framförallt gjorts genom panelstudien "Svenskarna och Internet", en panelstudie som omfattar 2 000 telefonintervjuer baserat på ett slumpvis urval av befolkningen från 16 år och uppåt (2007 och tidigare från 18 år). Telefonintervjuerna är omfattande och innehåller frågor om de intervjuade personernas bakgrundsdata, tillgång till teknik, användning av traditionella medier och framförallt användning av Internet i olika former.

Svenskarna och Internet är den svenska delen av World Internet Project, ett internationellt forskningsprojekt, som följer Internets spridning och användning runt om i världen. Antalet deltagande länder ökar för varje år och i år 2008 har projektet 28 medlemsländer. Varje partner i respektive land finansierar sin egen verksamhet i projektet. De nationella urvalen är representativa urval av befolkningen. I frågepaketen är drygt 100 frågor gemensamma för alla länder, de så kallade "Common Questions". Dessa är exakt lika formulerade i varje land för att skapa jämförbara resultat.

Till de gemensamma frågorna har sedan varje land möjlighet att lägga till sina egna frågor. I den svenska delen tillkommer drygt 200 nationella frågor, varav en del är permanenta medan andra är nya för att kunna följa Internets utveckling.

Vad är unikt med projektet?

Projektet är utformat som en panelstudie vilket ger möjlighet att följa enskilda människor under längre tid. De flesta andra Internetundersökningar är stickprovsundersökningar. Hela befolkningen, även de äldsta intervjuas. I många Internetundersökningar finns inte personer över 65 år med. Både användare och icke användare är med. Internet ses i ett mycket brett sammanhang. Både tillgång, användning och effekter studeras. Internationella jämförelser är möjliga.

Metodbeskrivning Svenskarna och Internet

Svenskarna och Internet är upplagd efter en s.k. revolving panel design. Det innebär att grunden utgörs av en panel av människor som intervjuas år efter år. En del i panelen faller

ifrån av olika skäl. De vill inte vara med längre, eller de har flyttat, bytt namn eller är av andra anledningar svåra att få tag på igen. Därför tillkommer ett nytt urval varje år som ska fylla upp bortfallet i panelen. De utgör också en kontrollgrupp som gör det möjligt att kontrollera för paneleffekter. Syftet är att det totala urvalet av människor som intervjuas, varje år ska vara representativt för befolkningen.

Urval

Första året undersökningen genomfördes, år 2000, gjordes ett slumpmässigt urval på Sveriges befolkning från ett nationellt telefonregister. Detta urval kompletteras årligen för det bortfall som uppstår för att panelen konstant ska hålla ca 2000 personer. Vanligtvis måste ca 700 nya personer rekryteras till panelen för att kompensera för personer som inte längre vill delta i studien. Nyrekryteringen av panelen görs genom stratifierade urval styrda på ålder och kön för att säkerställa en jämn representativitet på dessa variabler. 2009 gjordes kompletterande specialurval för ungdomar i åldrarna 12–15 år (236 st) och 16–25 år (125 st).

Åldersfördelning i WII:s urval 2009		Föräldrar
3–11 år	(678)*	423
12–15 år	236	236
16–25 år	454	
26–35 år	279	
36–45 år	330	
46–55 år	288	
56–65 år	332	
65–75 år	236	
76 år –	198	
Totalt	3 031	

* Intervjuer via föräldrar

Se också metodavsnittet i Findahl, O (2009). Svenskarna och Internet 2009. World Internet Institute.

Tabellbilaga

Diagram 4.1 Andel av unga manliga internetanvändare i olika åldersgrupper som spelar på Internet.

	Dagligen	1-3 ggr/ veckan	Någon gång	Aldrig
12-13 år	47%	31%	12%	10%
14-15 år	35%	35%	16%	14%
16-17 år	39%	20%	14%	27%
18-19 år	30%	35%	19%	16%
20-21 år	29%	24%	21%	26%
26-30 år	12%	9%	34%	45%

Diagram 4.2 Andel av unga kvinnliga internetanvändare i olika åldersgrupper som spelar på Internet.

	Dagligen	1-3 ggr/ veckan	Någon gång	Aldrig
12-13 år	25%	31%	12%	10%
14-15 år	13%	43%	5%	39%
16-17 år	8%	21%	11%	60%
18-19 år	5%	12%	24%	59%
20-21 år	2%	9%	15%	74%
26-30 år	6%	6%	17%	71%

Diagram 4.3 Andel manliga internetanvändare i olika åldersgrupper som använder IM.

	Dagligen	1-3 ggr/ veckan	Någon gång	Aldrig
12-13 år	33%	29%	16%	22%
14-15 år	64%	15%	8%	14%
16-17 år	80%	10%	3%	7%
18-19 år	76%	15%	6%	3%
20-21 år	81%	10%	0%	10%
26-30 år	38%	15%	17%	31%

Diagram 4.4 Andel kvinnliga internetanvändare i olika åldersgrupper som använder IM.

	Dagligen	1-3 ggr/ veckan	Någon gång	Aldrig
12-13 år	51%	34%	6%	9%
14-15 år	71%	13%	9%	7%
16-17 år	71%	14%	6%	10%
18-19 år	48%	20%	16%	16%
20-21 år	49%	26%	19%	7%
26-30 år	45%	12%	21%	23%

Diagram 4.6 Andel internetanvändare i olika ålder som med olika frekvens besöker en community.

	Dagligen	1-3 ggr/ veckan	Någon gång	Aldrig
12-15 år	31%	24%	8%	37%
16-25 år	47%	17%	8%	28%
26-35 år	25%	18%	7%	50%
36-45 år	9%	12%	10%	69%
46-55 år	4%	5%	5%	86%
56-65 år	1%	3%	6%	90%
66-75 år	1%	0%	4%	95%

Diagram 4.7 Andel unga manliga internetanvändare i olika ålder som med olika frekvens besöker en community.

	Dagligen	1-3 ggr/ veckan	Någon gång	Aldrig
12-13 år	16%	16%	7%	59%
14-15 år	30%	26%	7%	35%
16-17 år	42%	16%	9%	33%
18-19 år	47%	17%	2%	27%
20-21 år	44%	12%	5%	32%
26-30 år	23%	20%	6%	44%

Diagram 4.8 Andel unga kvinnliga internetanvändare i olika ålder som med olika frekvens besöker en community.

	Dagligen	1-3 ggr/ veckan	Någon gång	Aldrig
12-13 år	16%	16%	7%	59%
14-15 år	30%	26%	7%	35%
16-17 år	42%	16%	9%	33%
18-19 år	47%	17%	2%	27%
20-21 år	44%	12%	5%	32%
26-30 år	23%	20%	6%	44%

Diagram 4.10 Andel unga manliga internetanvändare i olika ålder som med olika frekvens skriver på en blogg.

	Dagligen	1-3 ggr/ veckan	Någon gång	Aldrig
12-13 år	0%	5%	2%	93%
14-15 år	2%	3%	0%	95%
16-17 år	0%	2%	5%	93%
18-19 år	3%	3%	3%	91%
20-21 år	0%	5%	2%	93%
26-30 år	0%	1%	6%	93%

Diagram 4.11 Andel unga kvinnliga internetanvändare i olika ålder som med olika frekvens skriver på en blogg.

	Dagligen	1-3 ggr/ veckan	Någon gång	Aldrig
12-13 år	6%	13%	4%	77%
14-15 år	0%	11%	5%	84%
16-17 år	4%	6%	4%	87%
18-19 år	5%	5%	9%	81%
20-21 år	12%	12%	0%	77%
26-30 år	4%	4%	6%	86%

Diagram 5:4 Genomsnittlig veckotid (timmar) för pojkar och flickor hemma och i skolan.

	Pojkar hemma	Flickor hemma	Pojkar skolan	Flickor skolan
12-13 år	11,6	10,6	2,1	1,4
14-15 år	14,4	13,2	2,1	1,7
16-17 år	18,7	13,0	3,7	3,4
18-19 år	17,4	12,1	4,3	4,2

Diagram 8.5 Antal poäng i olika åldersgrupper efter ungdomarnas svar på frågorna om problem kring internetanvändandet (skala 0-9 poäng).

	0-1 poäng	2-3 poäng	4-5 poäng	≥ 6 poäng
12-13 år	64%	27%	6%	3%
14-15 år	46%	40%	12%	3%
16-17 år	50%	31%	12%	7%
18-19 år	46%	36%	11%	5%
20-21 år	59%	36%	4%	2%
26-30 år	67%	23%	7%	3%

World Internet Institute är ett forskningsinstitut som bedriver samhälls- och beteendevetenskaplig forskning med fokus på Internet och dess påverkan på människa och samhälle. Med offensiv publicering sprider institutet ny kunskap till det omgivande samhället. Nyvunna forskningsresultat och tillämpningar ska snabbt komma till praktisk nytta, och bidra till utveckling av näringsliv och offentlig verksamhet. Institutet är med öppen attityd en mötesplats för utbildning, forskning, näringsliv och samhälle.

I nära koppling till högskola/universitet, i samverkan med offentlig verksamhet och näringsliv, ska institutet initiera, bedriva och stödja samhälls- och beteendevetenskaplig forskning med fokus på Internet och dess påverkan på människa och samhällsliv. Institutet ska producera och publicera statistik med relevans till den aktuella forskningen.

WII är en öppen medlemsorganisation och en icke-vinstdrivande verksamhet, allt eventuellt överskott återinvesteras i forskningen. Finansieringen genereras genom forskningsanslag, offentliga aktörer, näringslivsintressenter och intäkter genererade från den egna verksamheten.

.se

.SE (Stiftelsen för Internetinfrastruktur) ansvarar för Internets svenska toppdomän, .se. Kärnverksamheten är registrering av domännamn samt administration och teknisk drift av det nationella domännamnsregistret, samtidigt som .SE verkar för en positiv utveckling av Internet i Sverige. Överskottet från registreringen av domännamn finansierar projekt som bidrar till Internets utveckling i Sverige. .SE satsar intensivt på att vara en aktiv forsknings- och utvecklingsfinansiär och -aktör inom Internetutveckling. Som partner i World Internet Institute och initiativtagare till flera projekt för att öka kunskapen om internetanvändning arbetar man aktivt för att säkerställa tillgången till kvalitativ Internetstatistik i Sverige

Medierådet

Medierådet är ett kunskapscentrum om barns och ungas medievardag. Vårt uppdrag gäller alla rörliga bildmedier; Internet, datorspel, film och tv. Syftet är att stärka barn och unga som mediekonsument, att minska riskerna för skadlig mediepåverkan samt att öka förståelsen för barns och ungas kreativitet och aktiviteter på Internet. Medierådet är en kommitté inom Regeringskansliet. Medierådet driver även ett Safer Internet Centre med finansiellt stöd från EU:s Safer Internet Programme. Vi representerar också Sverige i det europeiska nätverket Insafe.

Vad händer med de unga i det framväxande informationssamhället? När börjar barn använda Internet? Vad gör de på Internet innan de kan läsa och skriva? Hur vana internetanvändare är barnen när de ska börja skolan? Hur stora är skillnaderna mellan pojkar och flickor? Hur kompetenta är egentligen de unga? Är tonåringarna mer kompetenta än sina föräldrar? Hur mycket spelar pojkarna? Hur mycket bloggar flickorna? Medför ungdomarnas intensiva användning av Internet problem? Påverkas andra aktiviteter? Hur mycket påverkar föräldrarna sina barns internetanvändning?

Unga svenskar och Internet är en förlängning på den årligen återkommande studien och rapporten **Svenskarna och Internet** som sedan år 2000 kartlägger internetanvändningens utveckling och förändringar hos den svenska befolkningen. World Internet Institute har sedan 2007 ställt frågor till småbarnsföräldrar om deras barns användning av Internet och sedan 2008 har åldersgränsen för de ordinarie telefonintervjuerna flyttats ner till 12 år. Dessutom har ett kompletterande urval gjorts för att bättre täcka in ungdomsgrupperna. Den här rapporten är resultatet av ett samarbete mellan World Internet Institute, Medierådet och .SE - Stiftelsen för Internetinfrastruktur.